

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

«Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) 2014-2020»

**Υλοποίηση του Σχεδίου Αξιολόγησης
του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΘΑΛΑΣΣΑ» 2014-2020**

Αρ. Διαγωνισμού: 28/2018

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Αξιολόγηση Επιπτώσεων

advice
management consultants

Λευκωσία, Ιούλιος 2021

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1. Αξιολογήσεις Επιπτώσεων	4
1 Υφιστάμενη κατάσταση	6
1.1 Αλιεία.....	6
1.2 Υδατοκαλλιέργεια	9
1.3 Έλεγχος και Συλλογή Δεδομένων	11
1.4 Θαλάσσιο Περιβάλλον	12
2 Στρατηγική για την επίτευξη των Στόχων ανά Προτεραιότητα της Ένωσης.....	14
2.1 ΠΕ 1: Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας.....	14
2.2 ΠΕ2: Προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας ...	17
2.3 ΠΕ3: Προαγωγή της εφαρμογής της ΚΑΛΠ.....	21
2.4 ΠΕ4: Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής	24
2.5 ΠΕ 5: Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης	25
2.6 ΠΕ 6: Προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής.....	27
3 Δείκτες αποτελέσματος.....	28
4 Λογική της Παρέμβασης.....	37
5 ΕΠ Θάλασσα 2014 – 2020: Αξιολόγηση Επιπτώσεων	52

Εισαγωγή

Οι αξιολογήσεις κατά τη διάρκεια υλοποίησης των Προγραμμάτων, αποτελούν μια διαδικασία μέσω της οποίας αναλύονται τα δεδομένα της υλοποίησης, γίνονται προβλέψεις για τη μελλοντική τους εξέλιξη, εντοπίζονται τα σημεία του προγραμματισμού που ενδεχομένως να χρειάζονται επανακαθορισμό και διατυπώνονται συμπεράσματα και προτάσεις για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων προκειμένου να εξασφαλισθεί η επίτευξη των στόχων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Η Αξιολόγηση Επιπτώσεων επικεντρώνεται στην εξέταση των επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε επίπεδο θαλάσσιων κλάδων. Οι εξελίξεις στους σχετικούς κλάδους και στα πεδία πολιτικής που άπτονται του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτυπώνονται με κατάλληλους δείκτες πλαισίου για την περίοδο την πλησιέστερη χρονικά στη διενέργεια της αξιολόγησης και εντοπίζεται ο βαθμός που οι εξελίξεις αυτές προέρχονται από εξωγενείς παράγοντες ή από τις παρεμβάσεις του ΕΠ, μετρούμενες με τους δείκτες αποτελεσμάτων. Η Αξιολόγηση Επιπτώσεων είναι κυρίως ποιοτική αξιολόγηση και διερευνά τη συμβολή του Προγράμματος στις Προτεραιότητες της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό έχουν τεθεί οι ακόλουθες ερωτήσεις Αξιολόγησης:

Προτεραιότητα Ένωσης 1: Ποια ήταν η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην προώθηση βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασισμένης στην γνώση αλιείας;

Προτεραιότητα Ένωσης 2: Ποια ήταν η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην προώθηση βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασισμένης στην γνώση Υδατοκαλλιέργειας;

Προτεραιότητα Ένωσης 3: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην ενίσχυση της συλλογής δεδομένων και στον έλεγχο και επιβολή;

Προτεραιότητα Ένωσης 4: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην αύξηση της απασχόλησης;

Προτεραιότητα Ένωσης 5: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας;

Προτεραιότητα Ένωσης 6: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην βελτίωση της γνώσης της κατάστασης του θαλασίου περιβάλλοντος και στην προστασία της βιοποικιλότητάς του και των προστατευμένων περιοχών;

1. Αξιολογήσεις Επιπτώσεων

Για την αποτελεσματική προετοιμασία των Αξιολογήσεων επιπτώσεων είναι απαραίτητη η κατανόηση του ευρύτερου εννοιολογικού πλαισίου. Το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2014-2020 βασίζεται στους ακόλουθους ορισμούς:

Η έννοια του αποτελέσματος αφορά στο τι επιδιώκουν να αλλάξουν/επιτύχουν οι παρεμβάσεις που έχουν προταθεί στο πλαίσιο των Προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο (π.χ αύξηση της απασχόλησης). Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να ποσοτικοποιείται με δείκτες αποτελέσματος. Ο ορισμός του δείκτη αποτελέσματος παρουσιάζεται αναλυτικά σε επόμενη ενότητα της παρούσας έκθεσης. Η διαδικασία της παρακολούθησης από τη Διαχειριστική Αρχή (monitoring) περιλαμβάνει και την ετήσια αποτύπωση των αλλαγών των τιμών στους δείκτες αποτελέσματος (policy monitoring), με στοιχεία που συχνά προέρχονται από εθνικά/περιφερειακά στατιστικά δεδομένα ή συγκεκριμένες έρευνες. Η απαίτηση συστηματικής παρακολούθησης της προόδου των δεικτών αποτελέσματος στοχεύει στην υποστήριξη της δημόσιας συζήτησης για την πολιτική των προγραμμάτων (policy debate).

Η έννοια της επίπτωσης (impact) αφορά στην αλλαγή του αποτελέσματος (result) που μπορεί με αξιόπιστο τρόπο να αποδοθεί σε μία παρέμβαση. Αναγνωρίζεται καλύτερα δηλαδή ότι η αλλαγή σε ένα δείκτη αποτελέσματος μπορεί να οφείλεται τόσο στη συνεισφορά μίας παρέμβασης όσο και στη συνεισφορά άλλων παραγόντων. Η προσπάθεια διάκρισης των «καθαρών» επιδράσεων μίας συγχρηματοδοτούμενης παρέμβασης από τη συνεισφορά άλλων παραγόντων, και η καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας ενός προγράμματος, είναι εργασία που γίνεται στο πλαίσιο της αξιολόγησης.

Οι εκροές (outputs) είναι τα άμεσα προϊόντα των δράσεων των προγραμμάτων και συνεισφέρουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων. Οι δείκτες εκροών (output indicators) είναι αυτοί που αποτιμούν το προϊόν που ευθέως παράγεται από μια πράξη και σχετίζεται άμεσα με τις δράσεις που χρηματοδοτούνται.

Οι κοινοί δείκτες (common indicators) ΕΤΠΑ και Τ.Σ. είναι δείκτες εκροών (και αποτελέσματος για το ΕΚΤ, αποτελέσματος και επιπτώσεων για το ΕΓΤΑΑ/ΕΤΘΑ) που αφορούν στις δράσεις που υλοποιούνται συχνότερα στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ (Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία).

Ορίζονται συγκεκριμένοι δείκτες για κάθε ΕΔΕΤ. Η χρήση τους στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων αποσκοπεί στη δημιουργία σωρευτικών δεδομένων στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αποτυπωθεί το είδος των δράσεων και των προτεραιοτήτων που χρηματοδοτούνται μέσω των ΕΔΕΤ.

Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2014 – 2020) προσδιορίζεται η λογική της παρέμβασης σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους, οι οποίοι προσδιορίζονται από την ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Ειδικός στόχος, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2 (34) Καν. ΕΚ 1303/2013, ορίζεται “ο σκοπός στον οποίο συμβάλλει η επενδυτική προτεραιότητα ή προτεραιότητα της Ένωσης σε εθνικό ή περιφερειακό πλαίσιο, μέσω δράσεων ή μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο μιας προτεραιότητας”.

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση επιπτώσεων (impact evaluation) σκοπεύει στη διάκριση των καθαρών αποτελεσμάτων μίας συγχρηματοδοτούμενης παρέμβασης από άλλους παράγοντες και την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του Προγράμματος. Έχει ως στόχο να αποτυπώσει τα αποτελέσματα μίας παρέμβασης και να εξετάσει τη θεωρία της αλλαγής που διέπει το σχεδιασμό της παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογήσεις επιπτώσεων είναι πιο χρήσιμο να λάβουν χώρα σε μεταγενέστερα και προς τα τελικά στάδια της προγραμματικής περιόδου.

Η αξιολόγηση επιπτώσεων εκτιμά τις αλλαγές που μπορούν να αποδοθούν σε μία συγκεκριμένη παρέμβαση, αναμενόμενες και μη. Εξετάζει τη σχέση αιτίας και αποτελέσματος και αναζητά να βρει εκείνες τις αλλαγές στα αποτελέσματα, οι οποίες μπορούν να αποδοθούν άμεσα στην παρέμβαση που υλοποιήθηκε.

Επίσης διερευνά τα αποτελέσματα μίας συγκεκριμένης παρέμβασης, το βαθμό επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί και το κατά πόσο θα άλλαζαν τα αποτελέσματα αν δεν είχε υλοποιηθεί η παρέμβαση. Ο ρόλος της αξιολόγησης επιπτώσεων είναι να γίνει κατανοητή η λειτουργία μίας παρέμβασης και να διαχωριστούν οι επιπτώσεις που οφείλονται στην παρέμβαση από εκείνες που οφείλονται σε άλλους παράγοντες. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να τεθούν δύο διακριτά, αλλά μη διαχωριζόμενα ερωτήματα:

- Είχε η παρέμβαση κάποια επίπτωση και αν ναι πόσο μεγάλη ήταν αυτή η επίπτωση (θετική ή αρνητική);
- Γιατί η παρέμβαση παράγει επιδιωκόμενες (και μη) επιπτώσεις;

Μία αξιολόγηση επιπτώσεων δεν θα πρέπει να διερευνά απλά αν η παρέμβαση είχε επίπτωση στους ωφελούμενους, αλλά και αν είχε μία γενικότερη επίπτωση στην περιοχή, στον τομέα ή σε μία ευρύτερη ομάδα ανθρώπων (όλοι οι δυνητικοί δικαιούχοι), προκειμένου να απαντηθεί αν το πρόβλημα που είχε εντοπιστεί αρχικά τελικά επιλύθηκε, αν ήταν δηλαδή η παρέμβαση χρήσιμη.

Για την υλοποίηση αποτελεσματικών παρεμβάσεων, οι Κανονισμοί της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ορίζουν ότι κάθε Κράτος Μέλος χορηγεί τους απαραίτητους πόρους για τη διενέργεια των Αξιολογήσεων, εξασφαλίζει τις διαδικασίες για την παραγωγή και συλλογή των δεδομένων που είναι απαραίτητα για τις Αξιολογήσεις (Άρθρο 54(2) Κανονισμού 1303/2013) και εξασφαλίζει τη διαθεσιμότητα της απαιτούμενης ικανότητας Αξιολόγησης (Άρθρο 56(2) του Καν. 1303/2013).

1 Υφιστάμενη κατάσταση

Η Κύπρος είναι νησιωτικό κράτος, το τρίτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου μετά τη Σικελία και τη Σαρδηνία και βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Ανατολικής Μεσογείου. Καταλαμβάνει έκταση 9.251 τετραγωνικών χιλιομέτρων (3.572 τετραγωνικών μιλίων) με συνολικό μήκος ακτογραμμής 782 χιλιόμετρα. Τα χωρικά ύδατα της Κύπρου εκτείνονται έως τα 12 ναυτικά μίλια καταλαμβάνοντας συνολική έκταση 13.679 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Επιπρόσθετα, η Κυπριακή Δημοκρατία το 2004 κήρυξε Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), το εξωτερικό όριο της οποίας δεν εκτείνεται πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης¹, από τις οποίες μετράται το πλάτος των χωρικών υδάτων της. Μέχρι στιγμής η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υπογράψει Συμφωνίες για την οριοθέτηση της ΑΟΖ στη βάση των προνοιών της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) και του σχετικού εθιμικού δικαίου, με την Αίγυπτο, το Λίβανο και το Ισραήλ.

Από γεωγραφική άποψη, η Κύπρος κατέχει δεσπόζουσα θέση στην Ανατολική Μεσόγειο, γεγονός που επέδρασε σε μεγάλο βαθμό στην ιστορική της πορεία, την ανάπτυξη και τον πολιτισμό της. Η σημασία της θάλασσας για την Κύπρο ως πηγή ζωής και ευημερίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα είναι πολύ σημαντική. Η θάλασσα υπήρξε ανέκαθεν πηγή ανάπτυξης και προόδου, είτε μέσω των διαφόρων θαλάσσιων δραστηριοτήτων όπως η αλιεία, ο παράκτιος τουρισμός, η ναυτιλία, οι θαλάσσιες μεταφορές, είτε μέσω της εκμετάλλευσης του φυσικού της πλούτου. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομία και την ανάπτυξη της Κύπρου. Επίσης η θάλασσα αποτελεί πόλο έλξης τόσο για τους Κύπριους όσο και για τους ξένους για σκοπούς ξεκούρασης και αναψυχής.

1.1 Αλιεία

Αλιευτική ικανότητα

Η χωρητικότητα του στόλου το 2019 αυξήθηκε σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και δεν ακολούθησε την πτωτική τάση των προηγούμενων ετών. Το 2019, ο κυπριακός στόλος αποτελούνταν από 858 καταχωρημένα σκάφη με μικτή χωρητικότητα 3 800 GT και συνολική ισχύ κινητήρα 40 800 kW.

Κατά μέσο όρο, υπήρξε μείωση 21% στον αριθμό των σκαφών της περιόδου 2008-2017 σε σύγκριση με το 2018. Ως αποτέλεσμα για αυτήν την περίοδο, η χωρητικότητα μειώθηκε κατά 10% και η συνολική ισχύς του κινητήρα μειώθηκε επίσης, αλλά μόνο κατά 6%, που σημαίνει ότι μεγαλύτερα σκάφη εισήχθησαν στο Μητρώο Σκαφών Στόλου ή ορισμένα σκάφη αντικατέστησαν τους κινητήρες τους με άλλους με μεγαλύτερη ισχύ κινητήρα. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η μείωση του αριθμού των σκαφών αφορούσε μόνο τον στόλο μικρής κλίμακας.

Σημειώνεται ότι τα σκάφη που σταμάτησαν τις αλιευτικές τους δραστηριότητες διαλύθηκαν το 2013 και το 2015 μέσω διαρθρωτικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του ETA 2007-2013 και του ΕΤΘΑ 2014-2020. Όλα αυτά τα σκάφη ήταν Παράκτιας Αλιείας Μικρής Κλίμακας (SSCF).

Απασχόληση

Η απασχόληση εκτιμήθηκε σε 1.246 θέσεις εργασίας το 2018, σημειώνοντας σημαντική αύξηση της τάξεως του 10% από τις 1.134 θέσεις εργασίας το 2017. Σε σύγκριση με την περίοδο 2008-2017, σημειώθηκε μικρή αύξηση (3%).

Το 2018, οι συνολικές θέσεις εργασίας αντιστοιχούσαν σε 748 ΙΠΑ, αύξηση 9% σε σύγκριση με το 2017 (689 ΙΠΑ), κάτι που είναι πολύ σημαντικό αν ληφθεί υπόψη η πτωτική τάση (-5%) της προηγούμενης δεκαετίας.

Παραγωγή

Η ολική παραγωγή της θαλάσσιας αλιείας το 2018 ανήλθε στους 1470 τόνους. Οι κύριες παραγωγές ανά είδος ήταν: 1) μακρύπτερος τόνος (*Thunnus alalunga* - ALB): 628 τόνοι, 2) ερυθρός τόνος (*Thunnus thynnus* - BFT): 133 τόνοι, 3) γόππα (*Boops boops* - BOG): 91 τόνοι, 4) χάννος (*Serranus cabrilla* - CBR): 71 τόνοι, 5) ξιφίας (*Xiphias gladius* - SWO) 45 τόνοι, 6) μπαρμπούνη (*Mullus surmuletus* - MUR): 44 τόνοι, 7) σκάρος (*Sparisoma cretense* - PRR): 29 τόνοι, 8) κουρκούνα άσπρη (*Siganus rivulatus* - SRI): 25 τόνοι, 9) ρώσσοσ (*Sargocentron rubrum* - HWH): 25 τόνοι και 10) φατσούκλι (*Pagellus acarne* - SBA): 20.

Σε σύγκριση με το 2017, η παραγωγή μειώθηκε κατά 15%, με αξία 7,05 εκατ. ευρώ το 2018 που αντιπροσωπεύει μεγάλη μείωση 32% σε σύγκριση με το 2017. Ωστόσο, τόσο το βάρος όσο και η αξία των εκφορτώσεων βρίσκονται στα ίδια επίπεδα με τα προηγούμενα χρόνια με εξαίρεση το έτος 2017. Φαίνεται ότι το 2017 ήταν μια εξαιρετική χρονιά και το 2018 η παραγωγή επέστρεψε στα επίπεδα της προηγούμενης περιόδου.

Οικονομική απόδοση αλιευτικού στόλου

Ο κυπριακός στόλος ήταν σε καθαρή ζημιογόνο θέση το 2018 (περίπου 1 εκατ. Ευρώ) και οι οικονομικές του επιδόσεις επιδεινώθηκαν σημαντικά σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος 2017 αλλά βελτιώθηκαν πολύ σε σύγκριση με την περίοδο 2008-2017.

Τα συνολικά έσοδα που αποκόμισε ο κυπριακός στόλος το 2018 εκτιμήθηκαν σε 7,05 εκατομμύρια ευρώ. Η μείωση της συνολικής αξίας των εκφορτώσεων κατά το τρέχον έτος κατά 32% σε σχέση με πέρυσι, είναι ο κύριος λόγος που οδηγεί σε αρνητικό οικονομικό αποτέλεσμα.

Ωστόσο, η αξία των εκφορτώσεων το 2018 ήταν στα ίδια επίπεδα με την προηγούμενη περίοδο 2013-2016. Υψηλή αξία εκφορτώσεων όπως το 2017 παρατηρήθηκε επίσης κατά την περίοδο 2008-2010.

Παρά τη μεγάλη μείωση της ΑΠΑ το 2018 κατά 57%, η οποία εκτιμήθηκε σε 2,6 εκατ. Ευρώ (6,7 εκατ. Ευρώ το 2017), εμφανίζεται σημαντική αύξηση σε σύγκριση με την περίοδο 2008-2017, αφού είναι η τρίτη υψηλότερη αξία για αυτήν την περίοδο. Τα μικτά κέρδη και τα καθαρά κέρδη το 2018 εκτιμήθηκαν σε 1,6 εκατομμύρια ευρώ και 1 εκατ. Ευρώ, αντίστοιχα, παρουσιάζοντας σημαντική βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων σε σύγκριση με τα αποτελέσματα της περασμένης δεκαετίας. Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων σε σύγκριση με το 2017 κατά 69% και 140%.

Η καλή κατάσταση ορισμένων από τα κύρια εμπορικά εκμεταλλευόμενα αποθέματα ιχθύων μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στα έσοδα του τομέα. Πράγματι, υπάρχει ένα θετικό μήνυμα που προέρχεται από τις εκτιμήσεις των αποθεμάτων για τα έτη 2016, 2017 και 2018. Το 2018,

η Κύπρος πραγματοποίησε εκτίμηση αποθεμάτων για ένα από τα κύρια εμπορικά σημαντικά βενθοπελαγικά αποθέματα στο GSA 25, το λυθρίνι (common pandora), το οποίο βρέθηκε σε κατάσταση βιώσιμης εκμετάλλευσης με υψηλή βιομάζα αποθεμάτων αναπαραγωγής. Επιπλέον, το 2017 η εκτίμηση των αποθεμάτων για δύο από τα κύρια εμπορικά σημαντικά βενθοπελαγικά αποθέματα στο GSA 25, γόπα (bogue) και μπαρμπούνι (stripped red mullet) βρέθηκαν και τα δύο σε χαμηλή κατάσταση υπερεκμετάλλευσης. Το 2016, από την αξιολόγηση των αποθεμάτων για τη μαρίδα (picarel) και τον κόφαλο (red mullet) προέκυψε ότι και δύο είδη υπόκεινται σε βιώσιμη εκμετάλλευση.

Ισορροπία μεταξύ αλιευτικής ικανότητας στόλων και αλιευτικών δυνατοτήτων

Η προώθηση της Βιώσιμης Αλιείας προϋποθέτει την επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας των στόλων (τι είναι ικανοί να αλιεύουν) και των αλιευτικών δυνατοτήτων που διαθέτουν (τι δικαιούνται / υπάρχει διαθέσιμο να αλιεύσουν). Η έλλειψη ισορροπίας αποτελεί ένδειξη για υπερεκμετάλλευση των πόρων, κίνδυνο παράνομης αλιείας και την υπονόμηση της βιωσιμότητας του κλάδου αλιείας.

Τα κύρια Μέτρα για την επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ της Αλιευτικής Ικανότητας των Στόλων και των Αλιευτικών Δυνατοτήτων είναι:

- Η οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων
- Η θέσπιση συστήματος μεταβιβάσιμων αλιευτικών παραχωρήσεων
- Ο περιορισμός της αλιευτικής προσπάθειας (καθορισμός μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού ημερών αλίευσης)
- Η βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων ή/και η χρήση πιο επιλεκτικών εργαλείων
- Η απαγόρευση της αλιείας σε περιοχές βιολογικής σημασίας για τα αποθέματα (σε μόνιμη / εποχιακή βάση)

Τα μέτρα που λαμβάνονται αξιολογούνται στην ετήσια έκθεση σχετικά με τις προσπάθειες επίτευξης ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και αλιευτικών δυνατοτήτων.

Η έκθεση αυτή ετοιμάζεται βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Έκθεση περιλαμβάνει τον υπολογισμό βιολογικών, οικονομικών και τεχνικών δεικτών για την ανάλυση και αξιολόγηση της ισορροπίας.

Σε περίπτωση αποδεδειγμένης σχέσης ανισορροπίας για ορισμένα τμήματα στόλου, καταρτίζεται Σχέδιο Δράσης με στόχους προσαρμογής και εργαλεία προς επίτευξη της ισορροπίας με χρονοδιάγραμμα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έκθεσης Ισορροπίας της Κύπρου για το 2020 :

Τράτες (demersal trawlers): Το Τμήμα του Στόλου δεν βρίσκεται σε ισορροπία με τους αλιευτικούς πόρους, με βάση τις οικονομικές του επιδόσεις.

Πολυδύναμα σκάφη 12-18μ (Vessels with polyvalent passive gears 12-18m): Σε ισορροπία με τις αλιευτικές δυνατότητες.

Παράκτια σκάφη (Vessels with polyvalent passive gears 6-12m small scale in shore fishery with category licenses A&B): Σε ισορροπία με τις αλιευτικές δυνατότητες.

Πολυδύναμα σκάφη 0-6μ (Vessels with polyvalent passive gears 0-6m (small scale inshore fishery with category licenses A&B): Σε ισορροπία με τις αλιευτικές δυνατότητες.

Αλιευτικό σκάφος τόνου, αφορά ένα σκάφος: Σε ισορροπία με τις αλιευτικές δυνατότητες Ως αποτέλεσμα των παραπάνω προτάθηκε Σχέδιο Δράσης για το τμήμα του Στόλου που δε βρίσκεται σε ισορροπία. Το προτεινόμενο μέτρο αφορά στην οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων και ο στόχος είναι η παύση των δύο τρατών που δραστηριοποιούνται στα χωρικά ύδατα της Κύπρου. Για την επίτευξη του στόχου για οριστική διακοπή, δίνεται χρονικό πλαίσιο 2 ετών.

Ωστόσο, δεδομένου ότι το μέτρο της οριστικής παύσης είναι εθελοντικό, δεν μπορεί να διασφαλιστεί ότι ο στόχος θα επιτευχθεί. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί ο στόχος της οριστικής παύσης των δύο τρατών, το προτεινόμενο μέτρο είναι η αντικατάσταση του πλέγματος τράτας από 50mm τετραγωνικό σε πλέγμα 40mm, το οποίο θεωρείται πιο επιλεκτικό.

Ένα πρόσθετο μέτρο που βρίσκεται υπό αξιολόγηση είναι μια κλειστή περιοχή για τράτες στο βορειοδυτικό τμήμα της Κύπρου. Μετά το χρονικό πλαίσιο 2 ετών για την επίτευξη του στόχου της οριστικής απόσυρσης, θα αποφασιστεί εάν θα εφαρμοστεί και αυτό το μέτρο.

1.2 Υδατοκαλλιέργεια

Η παραγωγή επιτραπέζιου μεγέθους ψαριών από τις υδατοκαλλιέργειες κατά το 2019, ανήλθε περίπου στους 8,181 τόνους αξίας €43.3 εκ. Από αυτή την παραγωγή εξήχθησαν περίπου 5,708 τόνοι αξίας €27,7 εκ. Κατά το 2019, η παραγωγή γόνου έφθασε τα 31.1 εκ. ιχθύδια, αξίας περίπου €5.8 εκ. Συνολικά, η αξία παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών το 2019 υπολογίζεται γύρω στα € 49.2 εκ. Στις υδατοκαλλιέργειες απασχολούνται αποκλειστικά περίπου 340 άτομα, ενώ δημιουργούνται εκατοντάδες θέσεις εργασίας σε συναφή / παρεμφερή επαγγέλματα.

Το 2019, υπήρχαν αδειοδοτημένοι στην Κύπρο 3 ιδιωτικοί ιχθυογεννητικοί σταθμοί θαλάσσιων ψαριών, 1 εκκολαπτήριο - εκτροφείο γαρίδων στη στεριά, 9 ιχθυοτροφεία πάχυνσης κυρίως τσιπούρας και λαυρακιού σε κλουβιά ανοικτής θάλασσας και 8 μικρές μονάδες που ασχολούνται κυρίως με την παραγωγή πέστροφας ή/και οξύρρυγχου.

Η συνολική αδειοδοτημένη παραγωγή για την Κυπριακή υδατοκαλλιέργεια το 2019 ήταν 8,750 τόνοι (θαλάσσια είδη) και 157 τόνοι (είδη γλυκού νερού) επιτραπέζιου μεγέθους ψαριών καθώς και 21.500.000 γόνου.

Η προκαταρκτική συνολική παραγωγή και αξία της Κυπριακής υδατοκαλλιέργειας για το 2019 φαίνεται αναλυτικά στον πιο κάτω Πίνακα:

ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΧΥΝΣΗΣ (ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ ΜΕΓΕΘΟΣ)			
	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ

ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)
Τσιπούρα	1.587	8.980.309	3.739	16.680.633	5.326	25.660.942
Λαβράκι	813	5.972.463	1.969	11.009.422	2.782	16.981.885
Κρανιός	0	0	0	0	0	0
Ιαπ.Φαγκρί	0	0	0	0	0	0
Γαρίδα	28	300.000	0	0	28	300.000
Ιριδίζουσα Πέστροφα	43,6	335.500	0	0	43,6	335.500
Οξύρυγχος	1,5	37.500	0	0	1,5	37.500
ΣΥΝΟΛΟ	2.473	15.625.772	5.708	27.690.055	8.181	43.315.827
ΙΧΘΥΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (ΓΟΝΟΣ)						
	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)
Τσιπούρα	12.389.276	1.903.037	11.863.168	3.081.870	24.252.444	4.984.907
Λαβράκι	5.106.251	779.739	257.250	46.550	5.363.501	826.289
Κρανιός	109.540	26.729	0	0	109.540	26.729
Γαρίδα	1.200.000	12.000	0	0	1.200.000	12.000
Κουρκούνα	10.000	700	0	0	10.000	700
Ιριδίζουσα Πέστροφα	200.000	8.000	0	0	200.000	8.000
Οξύρυγχος	1.639	1.366	0	0	1.639	1.366
ΣΥΝΟΛΟ	19.016.706	2.731.571	12.120.418	3.128.420	31.137.124	5.859.991
ΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (€)						49.175.818

Η συνολική αξία των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας (γόνου και ψαριών επιτραπέζιου μεγέθους) το 2019 ανήλθε περίπου σε €49,2εκ. από τα οποία τα € 30,8 εκ. προήλθαν από προϊόντα που εξήχθησαν.

Σε σχέση με το 2018 η παραγωγή τσιπούρας κατά το 2019 φαίνεται να παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 9%, ενώ η παραγωγή λαυρακιού φαίνεται να παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 16%. Η παραγωγή πέστροφας φαίνεται να κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα. Σε συνολικό επίπεδο η παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας επιτραπέζιου μεγέθους ψαριών φαίνεται να παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 12.4%. Οι τιμές των ψαριών υδατοκαλλιέργειας κατά το 2018 παρέμειναν σε σταθερά επίπεδα για την εγχώρια αγορά ενώ παρουσίασαν πτωτική τάση σε ότι αφορά τις εξαγωγές.

1.3 Έλεγχος και Συλλογή Δεδομένων

Πρόγραμμα Εργασιών για τη Συλλογή Αλιευτικών Δεδομένων

Κατά τη διάρκεια του 2018 συνεχίστηκε η εφαρμογή του Προγράμματος Εργασιών Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων, το οποίο διεξάγεται από το 2005 και βασίζεται σε νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ. Από το 2014 το πρόγραμμα στηρίζεται οικονομικά από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) 2014-2020 (Μέτρο 3.2 του ΕΠ «ΘΑΛΑΣΣΑ»).

Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία πολυετών σειρών αξιόπιστων βιολογικών και οικονομικών δεδομένων, συμβατών μεταξύ των Κρατών Μελών, που θα εξασφαλίζουν την αξιολόγηση της κατάστασης των αλιευτικών πόρων και τη βιωσιμότητα του αλιευτικού τομέα. Βάσει των επιστημονικών μελετών και εκθέσεων που βασίζονται στα δεδομένα που συλλέγονται, παρέχεται η βέλτιστη διαθέσιμη επιστημονική συμβουλή για την επίτευξη του στόχου της αειφόρου διαχείρισης των αλιευτικών πόρων.

Στα πλαίσια του Προγράμματος πραγματοποιήθηκαν τακτικές δειγματοληψίες του αλιεύματος από όλα τα αλιευτικά εργαλεία με σκοπό την καταγραφή δεδομένων από τις αλιευτικές δραστηριότητες, την αξιολόγηση του ποσοστού των απορρίψεων και τον προσδιορισμό βιολογικών παραμέτρων για σημαντικά είδη.

Έλεγχος

Ο Τομέας Ελέγχου και Διαρθρώσεων του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών είναι επιφορτισμένος με την εφαρμογή του συστήματος ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα την εφαρμογή ενός προγράμματος παρακολούθησης, ελέγχου και επιτήρησης της αλιευτικής δραστηριότητας τόσο στα χωρικά όσο και στα διεθνή ύδατα αλλά και την διερεύνηση και όπου εφαρμόζεται την επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις που πραγματοποιείται παράνομη αλιεία.

Η επιβολή, εφαρμογή και εκτέλεση των Νόμων είναι υψίστης σημασίας ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους Κανονισμούς του Ελέγχου (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και (ΕΕ) αριθ. 404/2011 καθώς και την Εθνική Νομοθεσία με στόχο την βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών αποθεμάτων.

Ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων δεν αφορά μόνο τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των αλιέων στη θάλασσα, κάτι που έχει υψηλό οικονομικό κόστος και που από μόνο του δεν διασφαλίζει την εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και των προνοιών των Κανονισμών του Ελέγχου.

Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται σε κάθε σημείο της διαδρομής των αλιευμάτων από το σκάφος μέχρι τη λιανική πώληση. Αν και πραγματοποιούνται έλεγχοι εν πλω, η δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου εστιάζονται κυρίως:

- στους λιμένες όπου τα αλιεύματα εκφορτώνονται ή μεταφορτώνονται
- κατά τη μεταφορά τους
- σε εγκαταστάσεις μεταποίησης
- στα σημεία λιανικής πώλησης

Σε κάθε σημείο της διαδρομής των αλιευμάτων πρέπει να είναι διαθέσιμη σχετική πληροφόρηση που να αποδεικνύει ότι τα ψάρια αλιεύθηκαν νόμιμα. Το σύστημα ελέγχου εφαρμόζεται σε όλα τα είδη επιθεωρήσεων σε Κοινοτικά νερά και σε όλες τις αλιευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από σκάφη με σημαία χώρας κράτους μέλους, οπουδήποτε και αν αυτά αλιεύουν.

1.4 Θαλάσσιο Περιβάλλον

Το θαλάσσιο περιβάλλον είναι ρευστό και πολύπλοκο και λόγω της δυναμικής και μεταβαλλόμενης του φύσης, οι ανθρώπινες δραστηριότητες αλλά και οι φυσικές διεργασίες που συμβαίνουν σε ένα μέρος μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα μιας άλλης δραστηριότητας ή διεργασίας σε άλλο μέρος. Επίσης, οι ανθρώπινες δραστηριότητες στη ξηρά και ειδικότερα στα παράλια μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο θαλάσσιο περιβάλλον, όπως βέβαια και το αντίθετο. Ειδικότερα, η Κύπρος περιβρέχεται από τη Μεσόγειο, μία θάλασσα με ημίκλειστο χαρακτήρα, στην οποία συνυπάρχουν πολλές θαλάσσιες δραστηριότητες, οι οποίες τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αύξηση. Η αύξηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων στη Μεσόγειο οδηγεί σε μεγαλύτερη ζήτηση για τη χρήση του θαλάσσιου χώρου και επιφέρει περισσότερες πιέσεις και συσσωρευτικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον που μοιραία οδηγούν σε περαιτέρω υποβάθμισή του.

Στην Κύπρο, όπως και σε άλλες χώρες, οι ποικίλες θεματικές ενότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα, κατανέμονται μεταξύ διαφόρων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και σε αρκετές περιπτώσεις η διαχείρισή τους γίνεται σε διαφορετικά επίπεδα, με αποτέλεσμα οι πολιτικές και οι επιμέρους δράσεις που εφαρμόζονται να είναι αποσπασματικές, πολλές φορές αλληλεπικαλυπτόμενες ή αλληλοσυγκρουόμενες και γενικότερα χωρίς να υπάρχει ολοκληρωμένη προσέγγιση. Τα όποια προβλήματα παρουσιάζονται αντιμετωπίζονται ως εσωτερικά και τυγχάνουν επίλυσης σε τομεακό επίπεδο χωρίς να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη οι εξωτερικοί παράγοντες αλλά και οι αλληλεπιδράσεις και οι συνέργειες με άλλους τομείς δραστηριοτήτων.

Στη βάση των προαναφερθέντων και για την αειφόρο χρήση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των φυσικών του πόρων επιβάλλεται η ανάγκη εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των θαλάσσιων θεμάτων και αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω μιας Εθνικής Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ΟΘΠ).

Η Εθνική ΟΘΠ δεν θα έχει ως στόχο να αντικαταστήσει τις τομεακές θαλάσσιες πολιτικές, αλλά θα λειτουργεί συνδυαστικά και συμπληρωματικά σε αυτές, ενισχύοντας το συντονισμό, τη συνεργασία και τη συλλογικότητα, συμπληρώνοντας τα κενά ή τις παραλήψεις μεταξύ των διαφόρων πολιτικών, αναπτύσσοντας κοινούς στόχους και κατάλληλα διατομεακά εργαλεία.

Επίσης, θα συνδράμει στην κατανόηση των αλληλεπιδράσεων και την επίλυση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των τομεακών πολιτικών και δράσεων.

Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση θα επιτρέψει στην Κύπρο να αξιοποιήσει με βιώσιμο τρόπο τους πόρους και τις δυνατότητες της θάλασσας και θα βοηθήσει στη βέλτιστη και αειφόρο ανάπτυξη όλων των σχετικών δραστηριοτήτων, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας / ευκαιριών και στη βελτίωση της ποιότητας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Η προσέγγιση αυτή συνάδει με τα οράματα και τους στόχους της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γαλάζια Βίβλος) που προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2007 και υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και της «Διακήρυξης της Λεμεσού», η οποία εγκρίθηκε από τους αρμόδιους για την ΟΘΠ Υπουργούς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας τον Οκτώβριο του 2012 και η οποία προωθεί την ανάπτυξη της «γαλάζιας οικονομίας» της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προτείνει ένα θαλάσσιο και ναυτιλιακό θεματολόγιο που θα συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

2 Στρατηγική για την επίτευξη των Στόχων ανά Προτεραιότητα της Ένωσης

Η Στρατηγική του Προγράμματος που παρουσιάζεται στη συνέχεια είναι η στρατηγική που καταρτίστηκε κατά το σχεδιασμό του Προγράμματος ενώ κατά την πορεία υλοποίησης του προγράμματος υπήρξαν προσαρμογές στη Στρατηγική (οι αλλαγές φαίνονται στην ενότητα Λογική της Παρέμβασης, με κόκκινο χρώμα).

2.1 ΠΕ 1: Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας

Η προτεραιότητα της Ένωσης 1 αφορά στην προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας. Η στρατηγική στο πλαίσιο της ΠΕ 1 επικεντρώνεται στη:

1. Μείωση του αντίκτυπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της κατά το δυνατόν αποφυγής και μείωσης των ανεπιθύμητων αλιευμάτων
2. Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων
3. Διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων
4. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των αλιευτικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων στόλων μικρής κλίμακας, καθώς και βελτίωση της ασφάλειας ή/ και των συνθηκών εργασίας.
5. Παροχή στήριξης στην ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ενεργειακής απόδοσης, και της μεταφοράς γνώσης.

Η πολιτική ανάπτυξης της θαλάσσιας αλιείας για την Κύπρο, η οποία είναι εναρμονισμένη με τις αρχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, επικεντρώνεται στην αειφόρο διαχείριση των αλιευτικών πόρων, στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών, του εισοδήματος και της κατάρτισης των αλιέων και στη βελτίωση της ποιότητας και της προώθησης των αλιευτικών προϊόντων.

Η θαλάσσια αλιεία στην Κύπρο είναι ένας τομέας που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σημαντικό πρόβλημα βιωσιμότητας, το οποίο οφείλεται κυρίως στην κακή κατάσταση αρκετών εμπορικών αλιευτικών αποθεμάτων. Η χαμηλή βιολογική παραγωγικότητα της περιοχής, σε συνδυασμό με την έντονη αλιευτική πίεση, ιδιαίτερα επί των βενθικών αποθεμάτων, οδηγούν τα αποθέματα αυτά σε υπεραλίευση, η οποία έχει ως επακόλουθο τις χαμηλές αλιευτικές παραγωγές του κυπριακού στόλου και τα χαμηλά εισοδήματα των αλιέων. Ο κίνδυνος περαιτέρω μείωσης κάποιων αλιευτικών αποθεμάτων λόγω της αυξανόμενης αλιευτικής πίεσης, αλλά και της αλλαγής των κλιματικών συνθηκών και της εξάπλωσης ξενικών ειδών είναι ορατός, και ως εκ τούτου χρειάζονται δραστικές αλλαγές στη διαχείριση του τομέα.

Λόγω της μεγάλης ποικιλομορφίας αλιευμάτων και αλιευτικών μεθόδων που χαρακτηρίζουν την αλιεία στα νερά της Κύπρου, δεν είναι αποτελεσματικό να λαμβάνονται διαχειριστικά μέτρα που να αφορούν συγκεκριμένα είδη, όπως εφαρμόζεται με επιτυχία σε άλλες περιοχές. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ακολουθείται μια πιο σφαιρική προσέγγιση για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της αλιείας στα διάφορα αποθέματα και γενικά στο θαλάσσιο περιβάλλον, με μέτρα που να στοχεύουν στη γενικότερη προσαρμογή της αλιευτικής πίεσης στα υπάρχοντα αλιεύματα. Τέτοια μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν την προσαρμογή της δυναμικότητας/αλιευτικής ικανότητας του στόλου, τον περιορισμό στη χρήση των αλιευτικών εργαλείων, καθώς και τη βελτίωση της επιλεκτικότητας ή/και εισαγωγή πιο επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων και εργαλείων. Παράλληλα χρειάζεται να προωθηθεί η προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων και γενικότερα η διατήρηση Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης του θαλασσιού περιβάλλοντος της Κύπρου, εφόσον αυτά είναι αναγκαίες προϋποθέσεις για την αειφόρο και βιώσιμη χρήση των έμβιων υδάτινων πόρων σε επίπεδα που καθιστούν μεταξύ άλλων δυνατή την παραγωγή μέγιστης βιώσιμης απόδοσης.

Οι δύσκολες συνθήκες εργασίας των αλιέων αποτελούν ένα σημαντικό πρόβλημα για τον αλιευτικό τομέα. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, καθώς και της διασφάλισης της υγιεινής και ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων μπορεί να εξασφαλιστεί με στήριξη σχετικών επενδύσεων επί των αλιευτικών σκαφών, καθώς και αλιευτικών υποδομών.

Σημαντικό ρόλο στο πρόβλημα βιωσιμότητας του αλιευτικού τομέα παίζει και η ελλιπής επαγγελματική κατάρτιση των ίδιων των αλιέων. Οι αλιείς, ως επί το πλείστον μεγάλοι σε ηλικία, στερούνται, σε μεγάλο βαθμό, γνώσεων σε θέματα αλιείας, ναυσιπλοΐας, ασφάλειας, υγιεινής και περιβάλλοντος. Η επιμόρφωση των αλιέων σε αυτά τα θέματα μπορεί να τους βοηθήσει ώστε να βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας τους αλλά και το εισόδημά τους, μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων τους αλλά και της επέκτασης ή και διαφοροποίησης των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων.

Για τη βιώσιμη ανάπτυξη της θαλάσσιας αλιείας την περίοδο 2014 – 2020, τέθηκαν ειδικοί στόχοι, εναρμονισμένοι με την 1η προτεραιότητα της Ένωσης, που έχουν να κάνουν με την προώθηση μιας περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας και θα επιτευχθούν με την εφαρμογή σειράς μέτρων που αφορούν:

- τη μείωση του ενεργού αλιευτικού στόλου μέσω της οριστικής παύσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων και της διάλυσης αλιευτικών σκαφών
- τη βελτίωση των αλιευτικών εργαλείων ώστε να αυξηθεί η επιλεκτικότητα και να μειωθούν οι επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα
- την εισαγωγή νέων, πιο επιλεκτικών αλιευτικών εργαλείων και μεθόδων αλιείας
- την προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και οικοσυστημάτων, στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων
- τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων αλιευτικών υποδομών
- τη βελτίωση των συνθηκών υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στα αλιευτικά σκάφη
- τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων των αλιέων

Πέραν των πιο πάνω προωθείται η εφαρμογή δράσεων για την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης, νέων δεξιοτήτων και δια βίου μάθηση για τους αλιείς στα πλαίσια της Προτεραιότητας της Ένωσης 4.

Ειδικά όσον αφορά την προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, έμφαση θα δοθεί στην αξιοποίηση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών (θαλάσσιες περιοχές Natura 2000, περιλαμβανομένων των τεχνητών υφάλων) ως εργαλείο προστασίας και διατήρησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, ορθολογικής διαχείρισης της αλιείας και διασφάλισης της αειφόρου ανάπτυξης των θαλασσίων πόρων. Επιπλέον, θα προωθηθούν δράσεις που αποσκοπούν στην εμπλουτισμό της γνώσης για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα στον ευρύτερο θαλάσσιο χώρο της Κύπρου η οποία θα αποτελέσει εργαλείο για τη διαχείριση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων θαλάσσιων πόρων. Για την επίτευξη των παραπάνω θα αξιοποιηθεί το σχετικό ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο και ιδιαίτερα η Οδηγία-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (20008/56/ΕΚ) και η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 1, θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

Μέτρο 1.3 - Συμπράξεις μεταξύ επιστημόνων και αλιέων

Μέτρο 1.8 - Υγεία και ασφάλεια

Μέτρο 1.9 Προσωρινή Παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 1.10 - Οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 1.18 - Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων

Μέτρο 1.19 - Συστήματα για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα

Μέτρο 1.20 - Ενεργειακή απόδοση και μετριασμός της κλιματικής αλλαγής - Επενδύσεις επί των σκαφών - Έλεγχοι και Συστήματα Ενεργειακής Απόδοσης – Μελέτες

Μέτρο 1.21 - Ενεργειακή απόδοση και μετριασμός της κλιματικής αλλαγής - Αντικατάσταση ή εκσυγχρονισμός μηχανών

Μέτρο 1.23 - Επενδύσεις για τη βελτίωση των αλιευτικών υποδομών

2.2 ΠΕ2: Προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας

Για την επίτευξη των στόχων της ΠΕ2 η στρατηγική του Προγράμματος επικεντρώνεται στην:

1. Παροχή στήριξης στην ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της καινοτομίας και της μεταφοράς γνώσης
2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ασφάλειας και των συνθηκών εργασίας, κυρίως των ΜΜΕ
3. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια και προώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας

Η υδατοκαλλιέργεια στην Κύπρο είναι μια δραστηριότητα όπου τα τελευταία 10 χρόνια παρουσιάζει μια σταθερή ανάπτυξη της τάξης περίπου του 10%. Η ανάπτυξη αυτή θα πρέπει να συνεχίσει με συνετή αλλά σταθερή επέκταση του τομέα της υδατοκαλλιέργειας τόσο με τη μέθοδο της καλλιέργειας σε κλωβούς ανοικτής θάλασσας που παρουσιάζει και τις μεγαλύτερες προοπτικές, αλλά και με τις δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας που πραγματοποιούνται στην ξηρά.

Οι κύριοι λόγοι για την εφαρμογή και στήριξη αυτής της πολιτικής ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας συνοψίζονται πιο κάτω:

- Οι καλές περιβαλλοντικές συνθήκες για υδατοκαλλιέργεια. Το ζεστό κλίμα, οι καθαρές και ολιγοτροφικές θάλασσες, οι υψηλές θερμοκρασίες του νερού, η σχετικά χαμηλή ένταση των ανέμων εξασφαλίζουν καλούς ρυθμούς ανάπτυξης για μια ευρεία ποικιλία από θαλάσσια είδη και περιορισμένα περιβαλλοντικά και άλλα προβλήματα παραγωγής.
- Η διαθεσιμότητα καλών τοποθεσιών με προσβάσιμο βάθος που βρίσκονται σε μια λογική απόσταση από την ακτογραμμή, γεγονός το οποίο εξασφαλίζει τη δυνατότητα διαχείρισης των μονάδων και ελαχιστοποιεί τις πιθανές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Το γεγονός ότι αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στην Κύπρο να διατηρήσει τη θέση της μεταξύ των πρωτοπόρων χωρών της λεκάνης της Μεσογείου στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας με τεχνολογία ανοικτής θάλασσας. Σημειώνεται ότι η Κύπρος υπήρξε πρωτοπόρος αυτής της τεχνολογίας στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα.
- Η ύπαρξη κατάλληλων υποδομών, ανθρώπινου δυναμικού με τις απαραίτητες δεξιότητες, γνώσεις και κατάρτιση καθώς και οι ερευνητικές εγκαταστάσεις και επενδυτικές δυνατότητες.
- Η ευκαιρία να επεκταθεί η εγχώρια αγορά. Σημειώνεται ότι στην Κύπρο, η ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση των εκτρεφόμενων προϊόντων είναι μόνο 2,4 κιλά ανά άτομο, σε σύγκριση με συνολικά 18 κιλά αλιευτικών προϊόντων που καταναλώνονται ανά άτομο σε ετήσια βάση.

- Το γεγονός ότι θα δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες/θέσεις απασχόλησης σε διάφορα επίπεδα, με τη δυνατότητα απορρόφησης εργαζομένων από τον ολοένα συρρικνωμένο τομέα της αλιείας, εάν αυτό κριθεί αναγκαίο.
- Η εγγύτητα της χώρας στη Μέση Ανατολή, όπου ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας, ειδικά σε κλωβούς ανοικτής θάλασσας, είναι σε πολύ αρχικά στάδια, προσφέρει μεγαλύτερες ευκαιρίες τόσο στη διάθεση των προϊόντων όσο και στις προοπτικές της μεταφοράς τεχνολογίας.

Επιπρόσθετα πρέπει να αναφερθεί ότι η οποιαδήποτε περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα.

- Οι μονάδες πρέπει να επιτύχουν μεμονωμένα κερδοφόρες οικονομίες κλίμακας.
- Οι μονάδες θα πρέπει να εξετάσουν την πιθανή διαφοροποίηση όσον αφορά τα είδη, τα προϊόντα και τις αγορές.
- Η βιομηχανία θα πρέπει να διατηρήσει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Η βιομηχανία πρέπει να συνυπάρχει αρμονικά με άλλους χρήστες του θαλάσσιου χώρου, κυρίως τον τουρισμό, την αλιεία και τη ναυτιλία.
- Τα προβλήματα που σχετίζονται με το μικρό νησιωτικό χαρακτήρα της Κύπρου και τη γεωγραφική της τοποθεσία καθώς και το πρόβλημα της μεγάλης απόστασης από τις κεντρικές ευρωπαϊκές αγορές πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ένα παράδειγμα είναι το σημαντικά υψηλότερο κόστος παράδοσης/μεταφοράς του προϊόντος στις κύριες ευρωπαϊκές αγορές.

Η υιοθετούμενη στρατηγική για την επίτευξη των στόχων, η οποία θα εφαρμοστεί με θεσμικές, διοικητικές και χρηματοδοτικές παρεμβάσεις που εντάσσονται στους στόχους της 2ης Προτεραιότητας της Ένωσης θα αφορά μεταξύ άλλων κυρίως τα ακόλουθα:

Δημιουργία Ζωνών Υδατοκαλλιέργειας

Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός (ΘΧΣ) αποτελεί μια εκ των βασικών δράσεων της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ΟΘΠ) και συνιστά σημαντικό μέσο για την βιώσιμη ανάπτυξη των θαλασσίων ζωνών και των παράκτιων περιφερειών / περιοχών. Στην Κύπρο λόγω της περιορισμένης ακτογραμμής, της ύπαρξης πολλών χρηστών, καθώς και τη σημαντικότερη τουριστική βιομηχανία, η υδατοκαλλιέργεια θα πρέπει να ενταχτεί στα πλαίσια ενός ενιαίου θαλάσσιου και παράκτιου χωροταξικού σχεδιασμού με σκοπό τη δημιουργία και τη θεσμοθέτηση ζωνών υδατοκαλλιέργειας. Με αυτό τον τρόπο θα διασφαλιστεί η συνέχιση της υφιστάμενης δραστηριότητας και η περαιτέρω ανάπτυξη της.

Αύξηση της Παραγωγής

Ο μακροπρόθεσμος στόχος ετήσιας παραγωγής της θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 52.849 ημερομηνίας 13/12/2000, είναι 10.000 τόνοι. Αυτό προβλέπεται να επιτευχθεί με την επέκταση των υφιστάμενων μονάδων και την ίδρυση νέων. Ο σεβασμός του περιβάλλοντος και η εφαρμογή της αρχής της πρόληψης καθώς και η δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας αποτέλεσαν και θα συνεχίσουν να αποτελούν τρεις από τις κυριότερες παραμέτρους για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου. Η αύξηση της παραγωγής αποτελεί σημαντικό παράγοντα ως προς την επίτευξη κερδοφόρων οικονομιών κλίμακας με αποτέλεσμα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Διασφάλιση του Περιβάλλοντος

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί μια δραστηριότητα, η οποία βρίσκεται τις πλείστες φορές σε άμεση αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Στην υφιστάμενη πολιτική ενσωματώνεται πλήρως η περιβαλλοντική διάσταση σε ότι αφορά δραστηριότητα του τομέα της υδατοκαλλιέργειας και την μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για τη δημιουργία νέων μονάδων ή και για την επέκταση της παραγωγής υφιστάμενων μονάδων απαιτείται μεταξύ άλλων η εκπόνηση ολοκληρωμένων μελετών επιπτώσεων στο περιβάλλον και η εξασφάλιση σχετικής έγκρισης από την αρμόδια αρχή.

Επιπρόσθετα οι μονάδες υδατοκαλλιέργειας ανοικτής θάλασσας είναι υποχρεωμένες δια νόμου να υποβάλλουν δυο φορές το χρόνο (χειμώνα – καλοκαίρι) έκθεση περιβαλλοντικού ελέγχου βάσει σχετικού πρωτοκόλλου που εκδίδει το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών.

Ένα πολύ αυστηρό νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει την παρακολούθηση του περιβάλλοντος έχει υιοθετηθεί και εφαρμοστεί για τη διευκόλυνση της παρακολούθησης και αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μονάδων υδατοκαλλιέργειας. Το πλαίσιο αυτό παρέχει ένα αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο σύστημα περιβαλλοντικής προστασίας που θα συμβάλει στο στόχο της κυβέρνησης για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η περαιτέρω επέκταση των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών στην Κύπρο, η βιομηχανία καλείται να βελτιώσει περαιτέρω τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της, και να συνεχίσει να αποδεικνύει ότι η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια δεν επηρεάζει αρνητικά το θαλάσσιο περιβάλλον.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω ο βασικός στόχος είναι και θα παραμείνει η διασφάλιση της καλής ποιότητας του περιβάλλοντος και της ευημερίας των εκτρεφόμενων ειδών με την εφαρμογή του υφιστάμενου αυστηρού νομοθετικού πλαισίου καθώς και τις απαραίτητες προσαρμογές σε περίπτωση που προκύπτουν νέα στοιχεία που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την περιβαλλοντική παρακολούθηση. Επιπρόσθετα θα πρέπει να προωθηθούν και να στηριχτούν ενέργειες που αποσκοπούν στην περαιτέρω βελτίωση τόσο του περιβάλλοντος αλλά και της ευημερίας των ζώων.

Εκσυγχρονισμός

Οι μονάδες υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο λειτουργούν από την δεκαετία του 1970. Η δραστηριότητα της υδατοκαλλιέργειας στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον εκσυγχρονισμό και την καινοτομία. Για το λόγο αυτό όλα αυτά τα χρόνια οι μονάδες υδατοκαλλιέργειας προσπαθούν να ανταποκριθούν και να ευθυγραμμιστούν με τις εξελίξεις της τεχνολογίας οι οποίες βελτιώνουν την αποδοτικότητα της λειτουργίας τους σε σχέση με την παραγωγικότητα, την προστασία του περιβάλλοντος, την προστασία των καταναλωτών, την ποιότητα των προϊόντων, την ευημερία των εκτρεφόμενων ειδών καθώς, και άλλων ενεργειών με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους.

Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί με την στήριξη παραγωγικών επενδύσεων που αφορούν το εκσυγχρονισμό των μονάδων σε θέματα τεχνολογίας, αλλά και από οργανωτικής και εμπορικής άποψης, καθώς και με την στήριξη επενδύσεων που αφορούν νέες καινοτόμες μεθόδους και τεχνολογίες καλλιέργειας όπως τα συστήματα ανακύκλωσης του νερού, εναλλακτικές πηγές ενέργειας κτλ. με σκοπό την περαιτέρω βελτίωση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας τους.

Έρευνα και Καινοτομία

Όπως αναφέρεται και πιο πάνω η εφαρμογή της καινοτομίας σε όλα τα επίπεδα και πτυχές της παραγωγής αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την αειφόρο ανάπτυξη και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας για την δραστηριότητα της υδατοκαλλιέργειας.

Ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως το περιβάλλον, δηλαδή, την ποιότητα των νερών και τις φυσικοχημικές συνθήκες, τη βιολογία των καλλιεργούμενων ειδών, την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας σε ότι αφορά την ανάπτυξη, τη συμπεριφορά, τη διατροφή των ψαριών κ.λπ. σε συνδυασμό με τις μεθόδους και πρακτικές διαχείρισης.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω αλλά και τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας, όπως αύξηση της ανταγωνιστικότητας, ζήτηση της αγοράς, αλλά και της αειφόρου ανάπτυξης του τομέα, απαιτείται έρευνα σε θέματα ανάπτυξης και διασφάλισης της ποιότητας και βιωσιμότητας της υδατοκαλλιέργειας μέσα από συνεργασίες με επιστημονικούς ή άλλους φορείς για εκπόνηση διαφόρων προγραμμάτων και μελετών.

Διαφοροποίηση παραγωγής / προϊόντων

Είναι γεγονός ότι για πολλά χρόνια η βιομηχανία στην Κύπρο βασίζεται σε δύο κύρια είδη, το λαβράκι και την τσιπούρα. Παρά το γεγονός ότι πολλά άλλα είδη έχουν δοκιμαστεί πειραματικά στην Κύπρο και σε άλλες χώρες της Μεσογείου η εμπορική επιτυχία ήταν πολύ περιορισμένη. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να προωθηθεί σε συνάρτηση και με τη έρευνα και ανάπτυξη η διαφοροποίηση του φάσματος των εκτρεφόμενων ειδών. Η καλλιέργεια νέων εκτρεφόμενων ειδών ειδικά με ψηλή εμπορική αξία ή ακόμη που να προορίζονται σε ειδικευμένες αγορές θα μπορέσει να συνεισφέρει στην περεταίρω ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας.

Επιπρόσθετα το λαβράκι και η τσιπούρα ως επί το πλείστον πωλούνται ως ολόκληρα νωπά ψάρια επιτραπέζιου μεγέθους στην αγορά νωπών ψαριών. Η παραγωγή μεγαλύτερου μεγέθους ψαριών και η διαφοροποίηση του τελικού προϊόντος σε καπνιστά, σε φιλέτα ή και άλλα προϊόντα είδη θα μπορούσαν να επεκτείνουν την αγορά να προσθέσουν αξία και να βελτιώσουν την οικονομική απόδοσή τους .

Έργα Υποδομής Συλλογικού Ενδιαφέροντος

Για την εύρυθμη, ορθολογική και αποδοτική λειτουργία των θαλάσσιων μονάδων είναι απαραίτητη και η ύπαρξη των ανάλογων χερσαίων και λιμενικών υποδομών που θα στηρίζουν τις καθημερινές τους δραστηριότητες και θα εξυπηρετούν τις λειτουργικές τους ανάγκες. Οι υποδομές θα πρέπει να παρέχουν λιμενικό χώρο για ελλιμενισμό των σκαφών εξυπηρέτησης των μονάδων, και χώρους φορτό-εκφόρτωσης τροφών, χώρους παραλαβής γόνου, χώρους ανάσυρσης κλουβιών κτλ.

Για το λόγο αυτό, η διασφάλιση επαρκών χώρων για τη στήριξη και την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Ως εκ τούτου θα πρέπει να χωροθετηθεί και να δημιουργηθεί ένας χώρος ο οποίος θα περιλαμβάνει λιμενικές και χερσαίες εγκαταστάσεις, ο οποίος θα είναι εξειδικευμένος και επαρκώς εξοπλισμένος για να καλύψει συλλογικά τις ανάγκες των μονάδων υδατοκαλλιέργειας που δραστηριοποιούνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών

Για να βελτιωθεί περαιτέρω η ανταγωνιστικότητα και η αποδοτικότητα των μονάδων υδατοκαλλιέργειας είναι σημαντικό να βελτιωθούν και οι υφιστάμενες δομές και μέθοδοι διαχείρισης συμπεριλαμβανομένου και της οικονομικής διαχείρισης. Είναι σημαντικό να αναγνωριστούν κενά ή πιθανές βελτιώσεις που θα μπορούν να εφαρμοστούν σε ότι αφορά, διαχειριστικές, τεχνικές, επιστημονικές και οικονομικές πτυχές, καθώς και στρατηγικές εμπορίας και επιχειρηματικές στρατηγικές για τις εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας.

Οργανώσεις Παραγωγών

Στην Κύπρο δεν έχει δημιουργηθεί κάποια οργάνωση παραγωγών όσον αφορά τον τομέα υδατοκαλλιέργειας. Η πιθανή μελλοντική δημιουργία οργάνωσης παραγωγών θα θεσμοθετήσει και θα ενισχύσει την υφιστάμενη συνεργασία μεταξύ των ιχθυοτρόφων με σημαντικά οφέλη. Η δημιουργία ενός ενιαίου φορέα όπως η οργάνωση παραγωγών μπορεί να οδηγήσει μεταξύ άλλων σε μείωση των κόστων παραγωγής και διανομής, καλύτερο προγραμματισμό, δημιουργία κοινών εγκαταστάσεων, ευκαιρίες ανοίγματός μεγαλύτερων ή και πιο ειδικευμένων αγορών, σε ενιαίες / κοινές εκστρατείες προώθησης προϊόντων κτλ. Αυτό αναμένεται να έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας. Η οργάνωση της αγοράς και συγκεκριμένα η δημιουργία οργάνωσης παραγωγών μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Κυπριακής υδατοκαλλιέργειας και για το λόγο αυτό θα πρέπει να προωθηθεί και να στηριχτεί η σύσταση σχετικών οργάνωσης παραγωγών.

Η πιο πάνω Στρατηγική στηρίχθηκε στο Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Υδατοκαλλιέργειας 2014 -2020 έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συνοχή και η συνέπεια του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των προτεινόμενων μέτρων παρέμβασης με τους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους όπως καθορίζονται στο εν λόγω πολυετές Σχέδιο.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 2, θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

Μέτρο 2.2 - Παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια

Μέτρο 2.7 - Αύξηση του δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας

Μέτρο 2.11 - Μέτρα για τη δημόσια υγεία

2.3 ΠΕ3: Προαγωγή της εφαρμογής της ΚΑΛΠ

Η προτεραιότητα της Ένωσης 3 αφορά στην ενίσχυση της εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ).

Ειδικότερα οι στόχοι της είναι:

1. Βελτίωση και παροχή επιστημονικής γνώσης, καθώς και βελτίωση της συλλογής και διαχείρισης δεδομένων

2. Παροχή στήριξης στην παρακολούθηση, τον έλεγχο και την επιβολή, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τις θεσμικές ικανότητες και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, χωρίς αύξηση του διοικητικού φόρτου.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΟΛΗ

Για να εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα ελέγχου αλιείας το οποίο θα καλύπτει στο σύνολο του το ευρύ φάσμα των απαιτούμενων ελέγχων που απαιτούνται σύμφωνα με την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία, το ΤΑΘΕ θα στηριχτεί σε στρατηγική που θα αποσκοπεί στον εντοπισμό, στην περιγραφή και στην διάθεση των συμφερότερων από την άποψη του κόστους εργαλείων ελέγχου και μέσων επιθεώρησης, προσαρμοσμένων στο χαρακτήρα και στο εκτιμώμενο επίπεδο κάθε κινδύνου και στον καθορισμό στόχων.

Ο στόχος του ΤΑΘΕ αφορά στη θέσπιση σχεδίων/προγραμμάτων ελέγχου που να μην χαρακτηρίζονται από τη στόχευση συγκεκριμένου είδους αλιείας, αξιοποιώντας έτσι τους διαθέσιμους πόρους στο μέγιστο. Για να είναι κάτι τέτοιο εφικτό, θα πρέπει να στηριχτούμε στην άρτια εκπαίδευση του προσωπικού, στη χρήση της τεχνολογίας μέσω της εύκολης πρόσβασης αλλά και ευκολίας στο χειρισμό αλλά και στην εφαρμογή σχεδίου διαχείρισης κινδύνου.

Το σύστημα ελέγχου που θα θεσπιστεί θα βασίζεται στους Κανονισμούς της ΕΕ συμπεριλαμβανομένου και νέων προνοιών που απορρέουν από την αναθεώρηση της ΚΑΠ, και τους νέους κανόνες που θα προκύψουν, όπως για παράδειγμα την σταδιακή μείωση των απορρίψεων.

Επίσης, έμφαση θα δοθεί στην ενημέρωση των εμπλεκόμενων για τις υποχρεώσεις που έχουν, ώστε να υπάρξει ομαλή μετάβαση στους νέους Κανόνες.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για την υλοποίηση του γενικού στόχου της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της ορθολογιστικής χρήσης των πόρων κρίνεται απαραίτητη η προώθηση της παροχής επιστημονικής γνώσης και συλλογής δεδομένων. Η προώθηση αυτή θα επιτευχθεί με τη στήριξη της συλλογής, διαχείρισης και χρήσης των απαιτούμενων για τη διαχείριση της αλιείας δεδομένων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 25 (1) και (2) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 199/2008 του Συμβουλίου.

Τα δεδομένα συλλογής και διαχείρισης, τα οποία θα διατίθενται στους τελικούς χρήστες για επιστημονική ανάλυση και παροχή γνωμοδότησης, θα συμβάλλουν στην αξιολόγηση:

- της κατάστασης των αποθεμάτων που υφίστανται εκμετάλλευση
- του επιπέδου αλίευσης και των επιπτώσεων που έχουν οι αλιευτικές δραστηριότητες στους θαλάσσιους βιολογικούς πόρους και στα θαλάσσια οικοσυστήματα
- των κοινωνικοοικονομικών επιδόσεων των κλάδων της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης

Πιο ειδικά, θα στηριχθούν τα εξής:

- Πολυετή προγράμματα δειγματοληψίας αποθεμάτων που καλύπτονται από την ΚΑΛΠ
- Παρακολούθηση της εμπορικής και ερασιτεχνικής αλιείας, συμπεριλαμβανομένης της τυχαίας αλίευσης ειδών όπως τα θαλάσσια θηλαστικά και οι χελώνες
- Θαλάσσιες έρευνες (π.χ. MEDITS)
- Υπολογισμός δεικτών οικοσυστήματος
- Συλλογή κοινωνικοοικονομικών δεδομένων από τους κλάδους της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης.
- Συμμετοχή εκπροσώπων σε περιφερειακές συντονιστικές συναντήσεις, καθώς και σε συναντήσεις των Περιφερειακών Οργανισμών Διαχείρισης της Αλιείας
- Βελτίωση των συστημάτων συλλογής και διαχείρισης των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου της εφαρμογής πιλοτικών μελετών
- Αναβάθμιση και διαχείριση Βάσης Δεδομένων
- Θέματα όπως κόστος προσωπικού, εμπειρογνομόνων και σύμβουλων, κόστος εξοπλισμού και αναλώσιμων για την εφαρμογή του προγράμματος συλλογής

Με την υλοποίηση των πιο πάνω αναμένονται:

- Εξασφάλιση επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού και πόρων
- Βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων συλλογής και διαχείρισης
- Πλήρης ανταπόκριση στα αιτήματα παροχής δεδομένων στους τελικούς χρήστες (Data Call) και στις υποχρεώσεις αποστολής δεδομένων προς τις περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας
- Αύξηση του αριθμού των αλιευτικών αποθεμάτων της Κύπρου για τα οποία εκτιμάται η κατάστασή τους σε σχέση με τη Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση (MSY)
- Πιθανή δημιουργία βιο-οικονομικών μοντέλων
- Πιθανή λήψη τεχνικών μέτρων με βάση την παροχή επιστημονικής γνωμοδότησης που προέρχεται από τη συλλογή δεδομένων.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 3, θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

- Μέτρο 3.1 - Έλεγχος και Επιβολή
- Μέτρο 3.2 - Συλλογή Δεδομένων

2.4 ΠΕ4: Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής

Η προτεραιότητα της Ένωσης 4 που αφορά την αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής έχει ως στόχο την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και παροχή στήριξης της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένης της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας.

Ως «περιοχή αλιείας και υδατοκαλλιέργειας» ορίζεται μια περιοχή η οποία βρέχεται από θάλασσα ή λίμνη ή περιλαμβάνει τεχνητές λίμνες, ποταμό ή λεκάνη ποταμού και στην οποία ουσιαστικό ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον τομέα της αλιείας ή της υδατοκαλλιέργειας, η οποία είναι λειτουργικά συνεκτική σε γεωγραφικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς όρους και έχει οριστεί ως τέτοια από το κράτος μέλος.

Στόχος είναι η διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, η αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, και η διατήρηση και ανάπτυξη θέσεων απασχόλησης στις περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η προώθηση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού βελτίωσης και περαιτέρω ανάπτυξης των περιοχών μέσα από την αποτελεσματικότερη και βιώσιμη αξιοποίηση των θαλάσσιων και αλιευτικών πόρων, τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, αλλά και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα μέσα από τη υιοθέτηση νέων ή καινοτόμων τεχνολογιών για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Τα πιο πάνω μπορούν να εφαρμοστούν μέσα από την προσέγγιση «CLLD: Community-led local development» (ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων), μέσω της οποίας αναμένεται να προσδιοριστούν με μεγαλύτερη ακρίβεια οι αναπτυξιακές ανάγκες των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας της Κύπρου, και να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικότερα μέσω εξειδικευμένων ανά περιοχή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας προϋποθέτει χωρική προσέγγιση μέσα από την οποία θα προσδιοριστούν οι δυνατότητες και οι περιορισμοί ανάπτυξής τους. Με τον τρόπο αυτό θα καθοριστούν οι στόχοι και ακολούθως με μεγαλύτερη ακρίβεια τα οποιαδήποτε Μέτρα, τα οποία θα ενταχθούν στις Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης των Τοπικών Ομάδων Δράσης Αλιείας (ΤΟΔΑ). Η εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και η συγκρότηση Τοπικών Ομάδων Δράσης Αλιείας, στηριζόμενη ιδιαίτερα στην εμπειρία από την εφαρμογή του Άξονα Προτεραιότητας 4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013, θα δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ενώ παράλληλα θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αναδιάρθρωση της οικονομίας, στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, στη συνεργασία και στην καινοτομία.

Για τις περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας κύριες προκλήσεις αποτελούν η δημιουργία νέων μορφών εισοδήματος και νέων θέσεων απασχόλησης και η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών αυτών για τη βελτίωση της επισκεψιμότητας τους ως τουριστικούς προορισμούς, η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων για την ανάπτυξη βιώσιμων υδατοκαλλιεργειών, η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας των περιοχών αυτών, και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν για

την Κύπρο στον τομέα της γαλάζιας οικονομίας, καθώς και περαιτέρω προώθηση του αλιευτικού και του καταδυτικού τουρισμού.

Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά τον τομέα της θαλάσσιας αλιείας επιδιώκεται κυρίως η προώθηση μέτρων που να αφορούν την ενίσχυση του εισοδήματος των αλιέων με στήριξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως ο αλιευτικός τουρισμός, καθώς και την επαγγελματική εκπαίδευση των αλιέων σε θέματα αλιείας, ναυσιπλοΐας, ασφάλειας, υγιεινής και περιβάλλοντος.

Η προσέγγιση «CLLD» θα εφαρμοστεί στις αγροτικές και στις περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας της Κύπρου με χρηματοδότηση αντίστοιχα από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας. Ως εκ τούτου, θα δοθεί δυνατότητα στις ΤΟΔΑ να εφαρμόζουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης χρηματοδοτούμενες από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, ώστε να επιτευχθεί μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση σε περιοχές όπου οι τομείς της γεωργίας και της αλιείας συνυπάρχουν και παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των κατοίκων. Στην περίπτωση που μια ΤΟΔΑ αποφασίσει να συμπεριλάβει στη στρατηγική της, δράσεις και από τα δύο ταμεία, τότε θα πρέπει να καθορίζονται ποιες από τις δράσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και ποιες μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Δεδομένου ότι οι περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας καλύπτουν μεγάλο μέρος της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα υπάρξει προσπάθεια ώστε η προσέγγιση CLLD να εφαρμοστεί στο μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, (όπου ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από τις Αρχές της Δημοκρατίας), αναλόγως των τοπικών αναγκών και του τοπικού ενδιαφέροντος.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 4, θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

Μέτρο 4.2 - Εφαρμογή στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με την πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Μέτρο 4.3 Λειτουργία της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με την πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Μέτρο 4.4 - Δραστηριότητες συνεργασίας

2.5 ΠΕ 5: Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης

Η Προτεραιότητα της Ένωσης 5 αφορά στην ενίσχυση της εμπορίας και μεταποίησης με ειδικούς στόχους τη

1. Βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς για προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
2. Ενθάρρυνση των επενδύσεων στους τομείς της μεταποίησης και της εμπορίας

ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Η πολιτική ανάπτυξης του τομέα της εμπορίας και της μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων στην Κύπρο, η οποία είναι εναρμονισμένη με τις αρχές της Κοινής Οργάνωσης Αγορών, επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας, της προώθησης και του συστήματος εμπορίας των αλιευτικών προϊόντων. Για την περίοδο 2014 – 2020, τέθηκαν ειδικοί στόχοι για την ανάπτυξη και βιωσιμότητα του τομέα εμπορίας και μεταποίησης, οι οποίοι είναι εναρμονισμένοι με τις προτεραιότητες της Ένωσης.

Οι ειδικοί στόχοι που εντάσσονται στην 5η προτεραιότητα της Ένωσης θα επιτευχθούν με την εφαρμογή σειράς μέτρων που αφορούν κυρίως τη στήριξη μεταποιητικών μονάδων για παραγωγή καπνιστών, αλατισμένων και μαριναρισμένων προϊόντων, καθώς και τη μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων τοπικής παραγωγής από τη συλλεκτική αλιεία, καθώς επίσης και στη σύσταση οργανώσεων παραγωγών αλιευτικών προϊόντων.

Η εμπορία ντόπιων αλιευτικών προϊόντων στην Κύπρο παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλα κράτη, όπως η υψηλή ποιότητα των προϊόντων, οι μικρές αποστάσεις μεταξύ των χώρων εκφόρτωσης και των σημείων εμπορίας και ως εκ τούτου δυνατότητα διάθεσης φρέσκων προϊόντων στους καταναλωτές και η ισχυρή προτίμηση των καταναλωτών σε νωπά ντόπια αλιεύματα. Παρόλα αυτά, η έλλειψη συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των παραγωγών και η απουσία σωστών οργανωτικών δομών μεταξύ τους, οδηγεί σε ένα σύστημα εμπορίας, το οποίο δεν διασφαλίζει τη βέλτιστη διαχείριση των αλιευμάτων. Επίσης, η δυσκολία αποδοχής νέων ειδών από τους καταναλωτές, καθώς και ο έντονος ανταγωνισμός ντόπιων αλιευτικών προϊόντων από εισαγόμενα, εντείνουν σε σημαντικό βαθμό τις δυσκολίες του τομέα. Η πολιτική ανάπτυξης του τομέα της εμπορίας αλιευτικών προϊόντων στην Κύπρο επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας, της προώθησης και του συστήματος εμπορίας των αλιευτικών προϊόντων, με προτεραιότητα τα ντόπια προϊόντα.

Αντίστοιχα προβλήματα παρουσιάζει και ο τομέας μεταποίησης προϊόντων αλιείας, κυρίως λόγω της δυσκολίας τροφοδοσίας ντόπιων πρώτων υλών για μεταποίηση και του υψηλού κόστους εισαγωγής πρώτων υλών. Μέσα από τη στήριξη του μεταποιητικού τομέα, υπάρχει η δυνατότητα προώθησης ντόπιων αλιευτικών προϊόντων με χαμηλή ζήτηση.

Για την περίοδο 2014 – 2020, τέθηκαν ειδικοί στόχοι για την ανάπτυξη και βιωσιμότητα του τομέα εμπορίας και μεταποίησης, οι οποίοι είναι εναρμονισμένοι με τις προτεραιότητες της Ένωσης και τις αρχές της Κοινής Οργάνωσης Αγορών. Οι ειδικοί στόχοι που εντάσσονται στην 5η προτεραιότητα της Ένωσης θα επιτευχθούν με την εφαρμογή σειράς μέτρων που αφορούν κυρίως τη σύσταση οργανώσεων παραγωγών αλιευτικών προϊόντων για ενίσχυση της αλυσίδας παραγωγής και εμπορίας και τη στήριξη μεταποιητικών μονάδων για παραγωγή καπνιστών, αλατισμένων και μαριναρισμένων προϊόντων, καθώς και τη μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων τοπικής παραγωγής από τη συλλεκτική αλιεία.

Εμπορία στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας

Οι υφιστάμενοι έλεγχοι και διαδικασίες παραγωγής που εφαρμόζονται διασφαλίζουν την παραγωγή και εμπορία προϊόντων άριστης ποιότητας και υγιεινής. Παρόλα αυτά τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας αντιμετωπίζουν μερικές φορές προβλήματα λόγω της αντίληψης που επικρατεί στο καταναλωτικό κοινό. Αυτοί οι ενδοιασμοί του κοινού και πολλές φορές

κάποιων μη κυβερνητικών οργανώσεων αφορούν την περιβαλλοντικά και κοινωνικά αειφόρο και βιώσιμη πτυχή της παραγωγής των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προϊόντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως φυσικά και στην Κύπρο, παράγονται με τρόπο περιβαλλοντικά και κοινωνικά βιώσιμο, τότε μέσω σχετικών εκστρατειών ενημέρωσης αναμένεται να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας όπως και η κοινωνική τους αποδοχή. Σημαντικό ρόλο στις εκστρατείες ενημέρωσης θα διαδραματίσει η πιθανή ανάπτυξη συγκεκριμένης σήμανσης που να αναδεικνύει την ποιότητα των προϊόντων σε σχέση με τους ενδιασμούς του καταναλωτικού κοινού όπως π.χ. η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η μη χρήση αντιβιοτικών ή άλλων φαρμακευτικών αγωγών κτλ.

Μεταποίηση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας

Επιπρόσθετα με τις ενέργειες που θα πρέπει να προωθηθούν στα πλαίσια της εμπορίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, καθώς και των υπόλοιπων δράσεων για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την προώθηση της περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας θα πρέπει να στηριχτεί αντίστοιχα και η μεταποίηση των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 5, θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

- Μέτρο 5.3 - Μέτρα εμπορίας
- Μέτρο 5.4 - Μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

2.6 ΠΕ 6: Προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

Η προτεραιότητα της Ένωσης 6 αφορά στην ενίσχυση της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής. Στόχος είναι η ανάπτυξη και υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής. Η περιβαλλοντική διάσταση της ΟΘΠ της ΕΕ, αντιπροσωπεύεται από την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ΕΚ) που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2008 και θεσπίζει ένα νομικό πλαίσιο για την προστασία και τη διαχείριση των ευρωπαϊκών θαλασσών εξασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη και βιώσιμη χρήση τους. Η Οδηγία καθορίζει έναν φιλόδοξο στόχο: να επιτύχει και να διατηρήσει την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των ευρωπαϊκών θαλασσών και των ωκεανών μέχρι το 2020. Μέσα από την 6η Προτεραιότητα της Ένωσης θα προωθηθούν δράσεις που θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου αυτού με βάση 2 κύριους άξονες (i) Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και (ii) Βελτίωση της γνώσης για το θαλάσσιο περιβάλλον.

Η Κύπρος έχει ήδη ολοκληρώσει την 1η Φάση υλοποίησης της ΟΠΘΣ έχοντας προχωρήσει στην αρχική αξιολόγηση των θαλασσίων υδάτων, τον προσδιορισμό της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης και στην ετοιμασία περιβαλλοντικών στόχων και των συναφών δεικτών. Τα επόμενα βήματα για την εφαρμογή της ΟΠΘΣ απαιτούν την ετοιμασία προγράμματος παρακολούθησης και την ετοιμασία προγράμματος μέτρων για τη διατήρηση

ή/και την επίτευξη της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσίων υδάτων μέχρι τον επόμενο κύκλο αξιολόγησης των θαλασσίων υδάτων της Κύπρου. Η αρχική αξιολόγηση κατέδειξε την ύπαρξη σημαντικών κενών γνώσης για πολλά από τα περιγραφικά χαρακτηριστικά του θαλάσσιου περιβάλλοντος που ορίζει η ΟΠΘΣ, π.χ. τροφικά πλέγματα, ξενικά είδη, ειδικά στην ανοιχτή και βαθιά θάλασσα. Επομένως, έμφαση θα δοθεί στην διεξαγωγή μελετών ώστε να ενισχυθεί το απαραίτητο υπόβαθρο γνώσης για την ολοκληρωμένη και αντικειμενική αξιολόγηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και των έμβιων υδάτινων πόρων, που με τη σειρά της θα κατευθύνει τη λήψη μέτρων προστασίας και αειφόρου διαχείρισης. Η έρευνα δεν θα περιορίζεται μόνο στις ΘΠΠ (N2000 και άλλες), ούτε και μόνο στα παράκτια οικοσυστήματα, αλλά θα επεκταθεί και στον ευρύτερο θαλάσσιο χώρο της κυπριακής ΑΟΖ και στη βαθιά θάλασσα, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΟΠΘΣ και της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πέρα από αυτό θα προωθηθεί η συγκέντρωση, διάθεση και αποτελεσματική αξιοποίηση και διαχείριση της κατακερματισμένης υφιστάμενης γνώσης και των δεδομένων που θα προκύψουν από την επιστημονική έρευνα για το θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου μέσω της ανάπτυξης βάσης δεδομένων και ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης. Επίσης, θα προωθηθεί η εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης, προγραμμάτων μέτρων και γενικά εκπόνηση δράσεων για υλοποίηση των προνοιών της ΟΠΘΣ για το θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου.

Η υλοποίηση των ειδικών στόχων της Προτεραιότητας της Ένωσης 6 θα επιτευχθεί μέσα από τα ακόλουθα μέτρα σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 508/2014 του ΕΤΘΑ, ως ακολούθως:

Μέτρο 6.1 Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική - Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Εποπτεία

Μέτρο 6.2 Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική - Προώθηση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών

Μέτρο 6.3 Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική - Βελτίωση της γνώσης για την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος

3 Δείκτες αποτελέσματος

Ως αποτέλεσμα (result) νοείται μια συγκεκριμένη διάσταση της ευημερίας του πληθυσμού, η οποία μπορεί να κινητοποιήσει τον προγραμματισμό και την υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών και αναμένεται να διαμορφωθεί από την υλοποίηση αυτών των δράσεων. Αντιπροσωπεύουν τα άμεσα αποτελέσματα στους δικαιούχους και τους ωφελούμενους από την υλοποίηση του προγράμματος. Σχετίζονται με τις συγκεκριμένες Προτεραιότητες της Ένωσης (άρθρο 6 του Καν. 508 /2014), και σε κάποιες περιπτώσεις με μεταβολή στην τιμή ορισμένων δεικτών πλαισίου.

Οι δείκτες αποτελέσματος υπολογίζονται με βάση τις εκτιμήσεις που γίνονται από τους δικαιούχους στις αιτήσεις που συμπληρώνουν για την ένταξη τους στο πρόγραμμα. Οι δείκτες αποτελέσματος καταγράφονται στο επίπεδο του δικαιούχου ακόμη και αν η πράξη αφορά μόνο ένα τμήμα ή μέρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του δικαιούχου, και η μέτρηση τους προϋποθέτει την ακόλουθη διαδικασία:

α) μια πρώτη εκτίμηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων από τη Διαχειριστική Αρχή με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται από τους δικαιούχους στα έντυπα των αιτήσεων τους.

β) μια επικύρωση αυτών των εκτιμήσεων από τη Διαχειριστική Αρχή στο πλαίσιο εκπόνησης των ετήσιων εκθέσεων για το 2017 και 2019, χρησιμοποιώντας δελτία παρακολουθούσας και αξιολογήσεις.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι δείκτες αποτελέσματος ορίζονται ως «μεταβολή με την πάροδο του χρόνου». Αυτό σημαίνει ότι η ΔΑ θα πρέπει να ξέρει για κάθε πράξη:

- Την τιμή βάσης πριν από την έναρξη υλοποίησης της πράξης (Καν.480/2014, Παράρτημα III, πεδίο 37).
- Το ενδεικτικό αποτέλεσμα (τιμή – στόχος) που αναμένεται από τον δικαιούχο (Καν. 1243/2014, Παράρτημα I, πεδίο 23).
- Την περίοδο αναφοράς

Οι τιμές βάσης θα καταγράφονται υποχρεωτικά δεδομένου ότι είναι απαραίτητο για σκοπούς αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος.

Η μέτρηση των τιμών προόδου των δεικτών αποτελέσματος (ετησίως ή στη συχνότητα που έχει ορισθεί για κάθε δείκτη) γίνεται με ευθύνη της ΔΑ. Οι τιμές αυτές καταχωρούνται στο Infosys και αποστέλλονται στην ΕΕ στο πλαίσιο των ετήσιων εκθέσεων υλοποίησης του προγράμματος.

Σε αντίθεση με τους δείκτες εκροών, η μέτρηση των οποίων γίνεται κυρίως με δεδομένα του συστήματος παρακολούθησης, οι δείκτες αποτελέσματος χρησιμοποιούν σειρά εναλλακτικών πηγών δεδομένων αναλόγως του πεδίου πολιτικής που κάθε δείκτης παρακολουθεί. Μεταξύ των πηγών αυτών περιλαμβάνονται η EUROSTAT, Εθνικοί Φορείς όπως η Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου, Υπουργεία και άλλες δημόσιες αρχές. Σε κάθε έναν δείκτη καταγράφεται η πηγή αλλά και το ακριβές είδος των στοιχείων που απαιτεί η εκτίμησή του.

Σημαντικά στοιχεία της ενσωμάτωσης της λογικής της παρέμβασης στην κατάρτιση των Προγραμμάτων είναι καταρχήν, ο προσδιορισμός ποσοτικοποιημένων δεικτών αποτελέσματος που να είναι σαφείς και να συνδέονται με τη στρατηγική και τους στόχους του Προγράμματος και να αποτυπώνουν τις επιδιωκόμενες αλλαγές, η άμεση σύνδεση των δεικτών αποτελέσματος με τους ειδικούς στόχους των Προτεραιοτήτων. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η άμεση συσχέτιση των ειδικών στόχων με τις δράσεις των Προγραμμάτων, ώστε να είναι απόλυτα σαφές ότι η υλοποίησή τους συνεισφέρει άμεσα στην επίτευξη των στόχων του κάθε δείκτη αποτελέσματος.

Οι δείκτες αποτελέσματος θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα ποιοτικά κριτήρια που είναι:

- Να αποκρίνονται στην πολιτική, να συνδέονται δηλαδή με τις παρεμβάσεις της πολιτικής, συλλαμβάνοντας την ουσία των αποτελεσμάτων που εκπροσωπούν
- Να έχουν κανονιστική ερμηνεία και να έχουν έναν καθαρό και αποδεκτό ορισμό
- Να είναι σταθεροί, αξιόπιστοι και στατιστικά έγκυροι
- Να διαθέτουν έγκαιρη συλλογή και δημοσιοποίηση δεδομένων, δηλαδή να έχουν διαθέσιμα κατ' απαίτηση στοιχεία, που θα προσφέρουν περιθώριο διαβούλευσης ή αναθεώρησης εάν απαιτηθεί.

Δείκτες αποτελέσματος ΕΠ Θάλασσα 2014-2020

Προτεραιότητα Ένωσης	της	1 - Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας
----------------------	-----	---

Ειδικός στόχος	1 - Μείωση του αντίκτυπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της κατά το δυνατόν αποφυγής και μείωσης των ανεπιθύμητων αλιευμάτων			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
1.4.a - Μεταβολή στα ανεπιθύμητα αλιεύματα (τόνοι)	0,00000	τόνοι	-	-
1.4.b - Μεταβολή στα ανεπιθύμητα αλιεύματα (%)	0,00000	%	-	-
1.5 - Μεταβολή στην απόδοση καυσίμου κατά την αλίευση ιχθύων	0,00000	λίτρα καυσίμου/τόνους εκφορτωθέντων αλιευμάτων	-	-

Ε.Σ 1.1: Τα Μέτρα στο πλαίσιο του ΕΣ1 (Μέτρο 1.15, 1.17, 1.24), δεν θα υλοποιηθούν και δεν έχουν σημειωθεί τιμές για τους δείκτες αποτελέσματος. Κατά την υλοποίηση του προγράμματος δόθηκε προτεραιότητα στα Μέτρα που ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στη ζήτηση από πλευράς δικαιούχων και στα Μέτρα με τα πιο ώριμα έργα.

Ειδικός στόχος	2 - Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
1.10.b - Μεταβολή της κάλυψης άλλων μέτρων προστασίας του χώρου δυνάμει του άρθρου 13 παράγραφος 4 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ	140,00000	Km ²	155,1	-

Ε.Σ 1.2: Η τιμή προκύπτει από τα παρακάτω έργα που βρίσκονται σε στάδιο υλοποίησης:

Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των λιβαδιών Ποσειδώνιας και άλλων σημαντικών θαλάσσιων οικοτόπων κάτω από την Ευρωπαϊκή Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), στα παράκτια ύδατα της Κύπρου.

Δημιουργία Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ) με Τεχνητούς Υφάλους (ΤΥ) στη Λάρνακα και στον Κόλπο Χρυσοχούς και επέκταση έργων ΤΥ σε υφιστάμενες ΘΠΠ στο Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Αμαθούντα, Δασούδι και Γεροσκήπου.

Ειδικός στόχος	3 - Εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων			
	Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση
Ενδεικτική τιμή				Αποτέλεσμα
1.3 - Μεταβολή των καθαρών κερδών	-3.520,00000	χιλιάδες ευρώ	-	-
1.6 - Μεταβολή του % των στόλων στους οποίους παρατηρείται έλλειψη ισορροπίας	100,00000	%	-	-

Έχει ολοκληρωθεί το Σχέδιο Απόσυρσης Αλιευτικών Σκαφών Παράκτιας Αλιείας Μικρής Κλίμακας που είχε ως σκοπό την επίτευξη καλύτερης διαχείρισης των αλιευτικών αποθεμάτων μέσω της οριστικής παύσης αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Μέσω του Σχεδίου αποσύρθηκαν 66 αλιευτικά σκάφη μικρής παράκτιας αλιείας κάτω των 12 μέτρων. Οι αποσύρσεις ήταν περισσότερες από τις αρχικά προβλεπόμενες (55 σκάφη). Η πλειοψηφία αξιοποιήθηκε ως εκθέματα, τα περισσότερα στο πανεπιστήμιο Κύπρου, τα υπόλοιπα σε δήμους και κοινότητες, ενώ όσα δεν είχαν άλλη αξία, καταστραφήκαν. Τα αποτελέσματα του Σχεδίου μπορούν να παρακολουθούνται μέσω εκθέσεων που καταρτίζονται για την αλιευτική ικανότητα (balance report).

Ειδικός στόχος	4 - Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των αλιευτικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων στόλων μικρής κλίμακας, και βελτίωση της ασφάλειας ή των συνθηκών εργασίας			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
1.3 - Μεταβολή των καθαρών κερδών	0,00000	χιλιάδες ευρώ	0	0
1.8 - Απασχόληση που διατηρείται (ΙΠΑ) στον τομέα της αλιείας ή σε συμπληρωματικές δραστηριότητες	762,00000	ΙΠΑ	884	747
1.9.a - Μεταβολή του αριθμού των εργατικών ατυχημάτων και τραυματισμών	0,00000	αριθμός	0	0
1.9.b - Μεταβολή του % των εργατικών ατυχημάτων και τραυματισμών επί του συνόλου των αλιέων	0,00000	%	0	0

Ειδικός στόχος	5 - Παροχή στήριξης για την ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας και της μεταφοράς γνώσης			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
1.3 - Μεταβολή των καθαρών κερδών	0,00000	χιλιάδες ευρώ	-	-

Προτεραιότητα της Ένωσης	2 - Προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας
--------------------------	---

Ειδικός στόχος	2 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ασφάλειας ή των συνθηκών εργασίας, και ιδίως των ΜΜΕ			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
2.1 – Μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας	2.000,00000	τόνοι	4.342	1.232
2.2 – Μεταβολή της αξίας προϊόντων υδατοκαλλιέργειας	11.000,00000	χιλιάδες ευρώ	23.563,87	6.479,4
2.3 – Μεταβολή των καθαρών κερδών	100,00000	χιλιάδες ευρώ	3.463,45	1.870,45

Ειδικός στόχος	3 - Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια και προώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
2.5 - Μεταβολή του όγκου των προϊόντων συστήματος ανακύκλωσης	4,00000	τόνοι	0	0
2.6 - Μεταβολή του όγκου των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας που πιστοποιούνται δυνάμει εθελοντικών συστημάτων αειφορίας	0,00000	τόνοι	0	0

Προτεραιότητα της Ένωσης	3 - Προαγωγή της εφαρμογής της ΚΑΛΠ
--------------------------	-------------------------------------

Ειδικός στόχος	1 - Βελτίωση και παροχή επιστημονικής γνώσης και συλλογή και διαχείριση δεδομένων			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
3.Β.1 - Αύξηση του ποσοστού τήρησης αιτημάτων υποβολής δεδομένων	100,00000	%	-	-

Ειδικός στόχος	2 - Παροχή στήριξης για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την επιβολή, με ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, χωρίς αύξηση του διοικητικού φόρτου			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
3.Α.1 – Αριθμός σοβαρών παραβάσεων που διαπιστώθηκαν	39,00000	αριθμός	-	-
3.Α.2 - Εκφορτώσεις που έχουν υποβληθεί σε φυσικό έλεγχο	0,04000	%	-	-

Προτεραιότητα της Ένωσης	4 - Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής
--------------------------	---

Ειδικός στόχος	1 - Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και παροχή στήριξης της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένης της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
4.1 –Απασχόληση που δημιουργείται(ΙΠΑ)	50,00000	ΙΠΑ	113	6
4.2 –Απασχόληση που διατηρείται(ΙΠΑ)	100,00000	ΙΠΑ	271	9
4.3 -Επιχειρήσεις που δημιουργούνται	20,00000	αριθμός	1	0

Προτεραιότητα της Ένωσης	5 - Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης
--------------------------	---

Ειδικός στόχος	2 - Ενθάρρυνση των επενδύσεων στους τομείς μεταποίησης και εμπορίας			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
5.1.c - Μεταβολή της αξίας πρώτων πωλήσεων σε μη ΟΠ	90,00000	χιλιάδες ευρώ	0	0
5.1.d - Μεταβολή του όγκου πρώτων πωλήσεων σε μη ΟΠ	30,00000	τόνοι	0	0

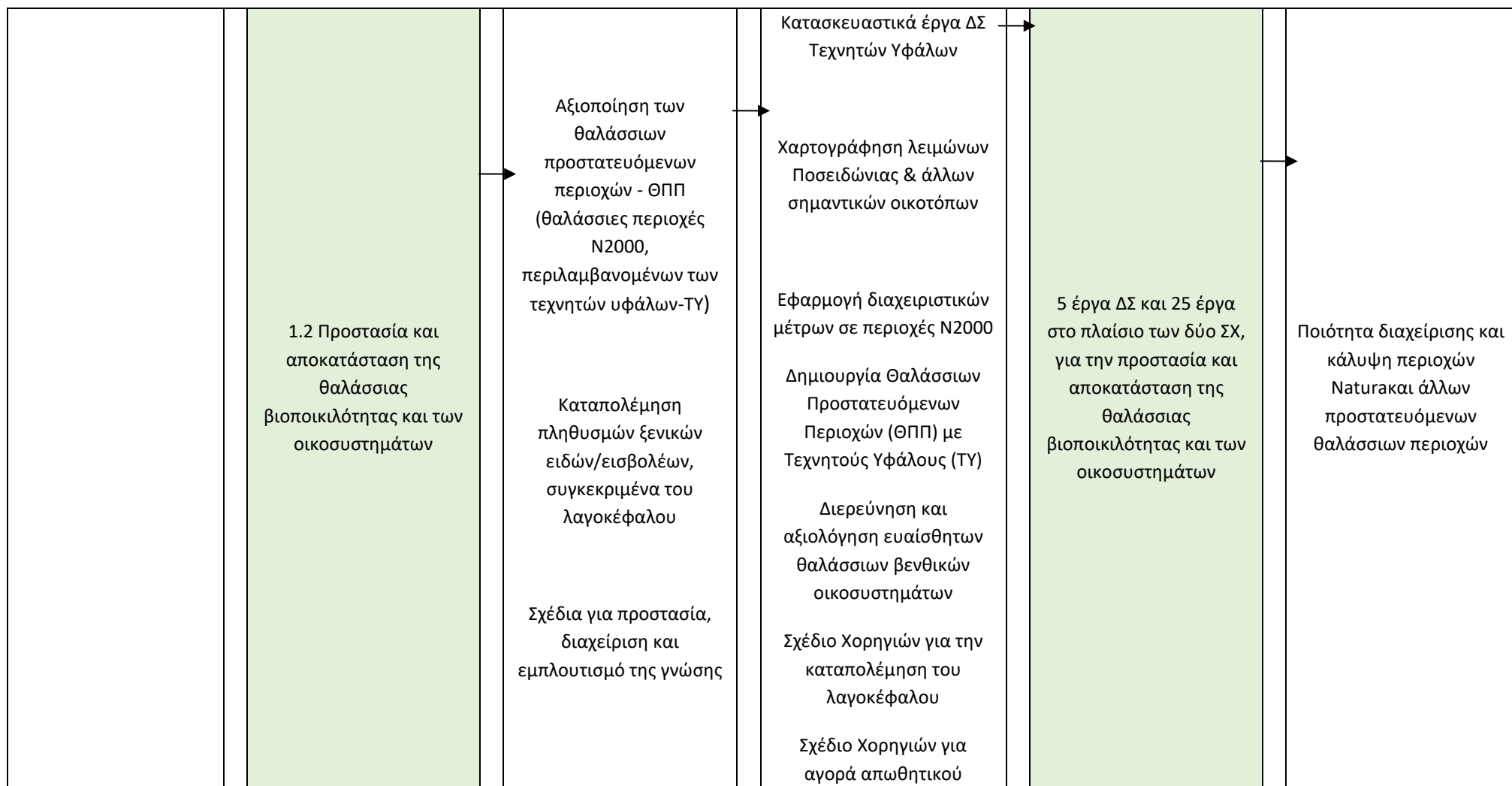
Προτεραιότητα της Ένωσης	6 - Προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής
--------------------------	--

Ειδικός στόχος	1 - Ανάπτυξη και υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής			
Δείκτης αποτελεσμάτων	Τιμή-στόχος για το 2023	Μονάδα μέτρησης	Υλοποίηση	
			Ενδεικτική τιμή	Αποτέλεσμα
6.1 - Αύξηση στο κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών για την επιτήρηση του θαλάσσιου τομέα της ΕΕ (CISE)	100,00000	%	-	-
6.2.a - Μεταβολή της κάλυψης περιοχών Natura 2000 που προσδιορίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες για τα πτηνά και τα ενδιαιτήματα	0,00000	Km ²	-	-
6.2.b - Μεταβολή της κάλυψης άλλων μέτρων προστασίας του χώρου δυνάμει του άρθρου 13 παράγραφος 4 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ	140,00000	Km ²	-	-

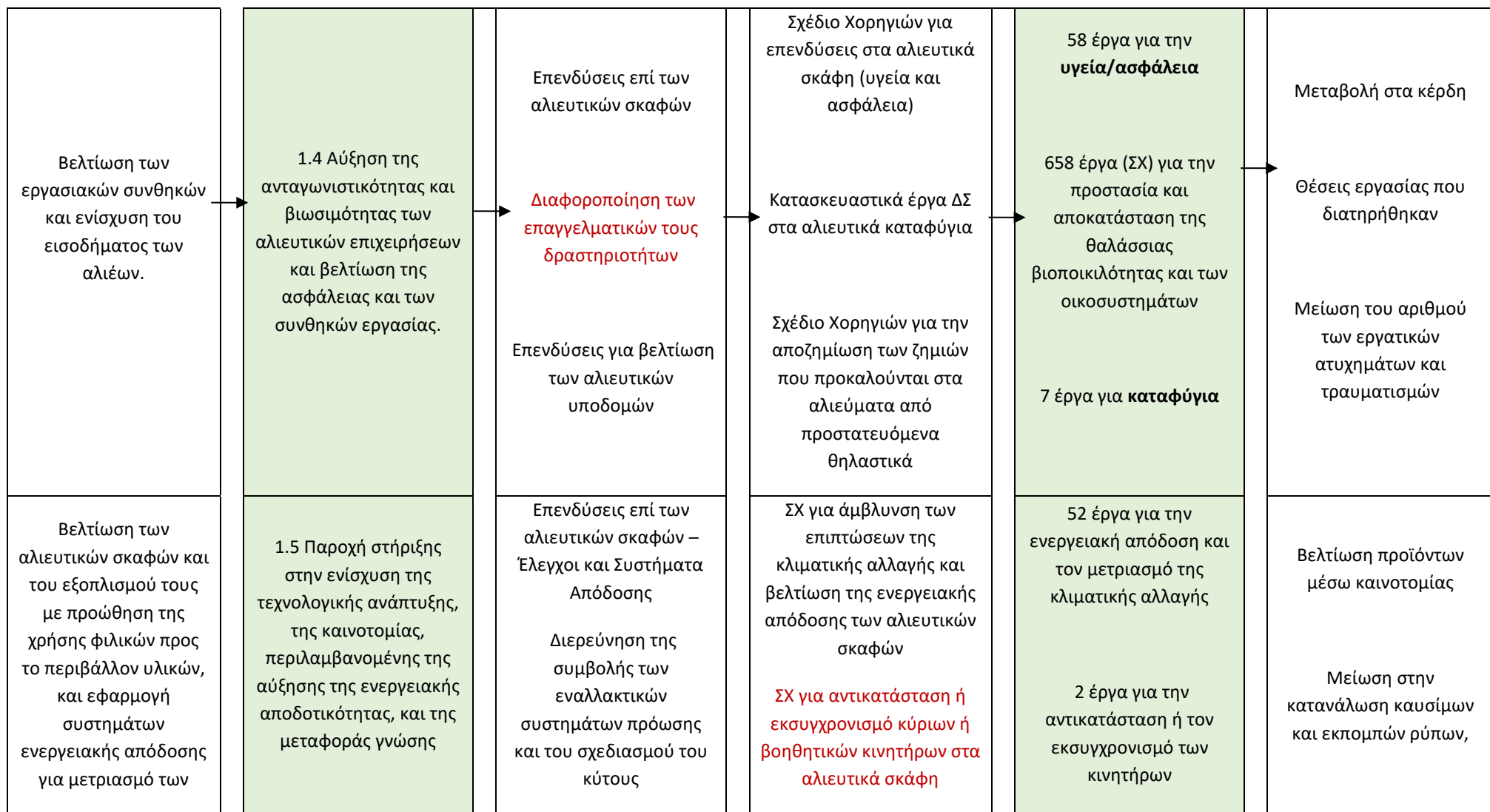
4 Λογική της Παρέμβασης

ΠΕ 1 Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας

Ανάγκες	Ειδικοί Στόχοι	Μέτρα	Δράσεις	Εκροές	Αποτελέσματα
<p>Ανάγκη προστασίας των αλιευτικών αποθεμάτων, της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων που τα υποστηρίζουν, συμπεριλαμβανομένων και των περιοχών των τεχνητών υφάλων.</p>	<p>1.1 Μείωση του αντίκτυπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον συμπεριλαμβανομένης της κατά το δυνατόν αποφυγής των ανεπιθύμητων αλιευμάτων.</p>	<p>Περιορισμός στη χρήση των αλιευτικών εργαλείων</p> <p>Βελτίωση της επιλεκτικότητας ή/και εισαγωγή πιο επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>Μεταβολή στα ανεπιθύμητα αλιεύματα</p> <p>Μεταβολή στην απόδοση καυσίμου κατά την αλίευση ιχθύων</p>

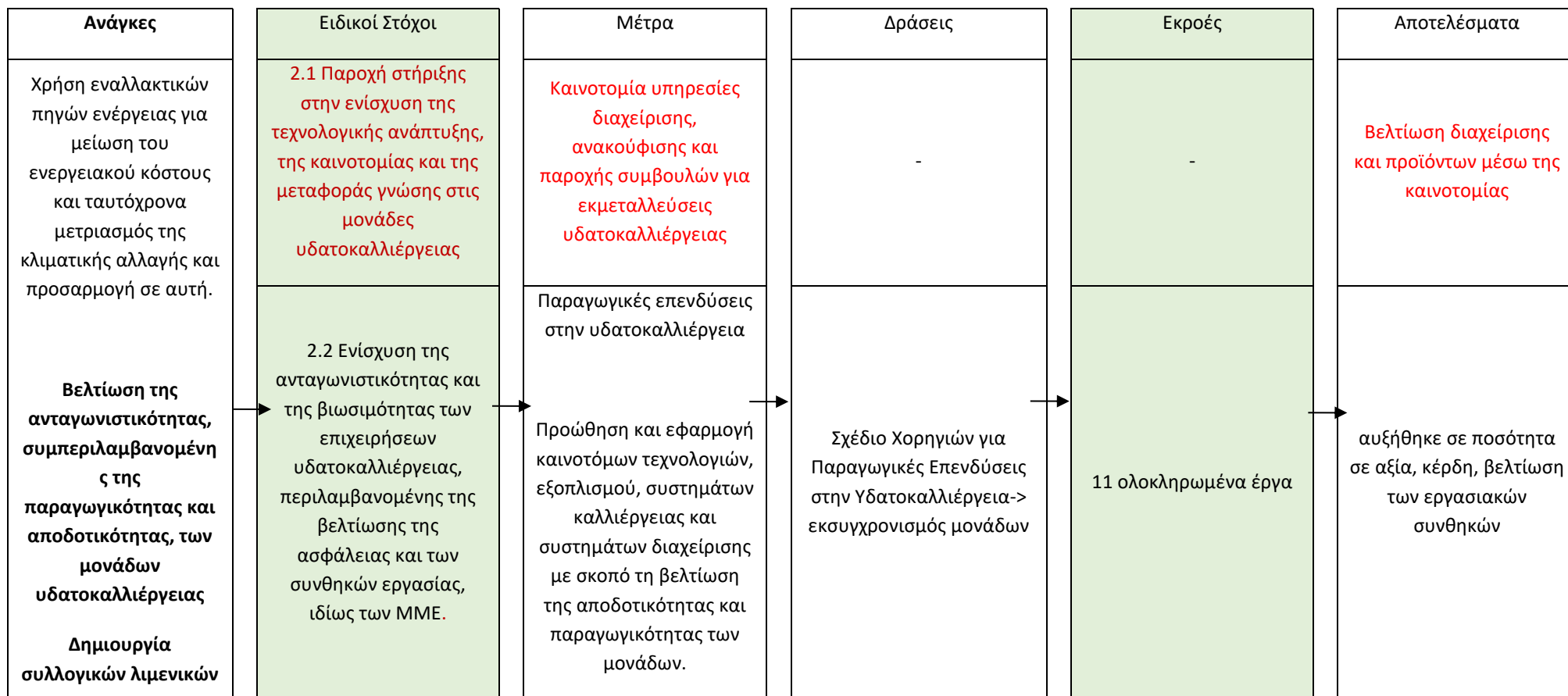

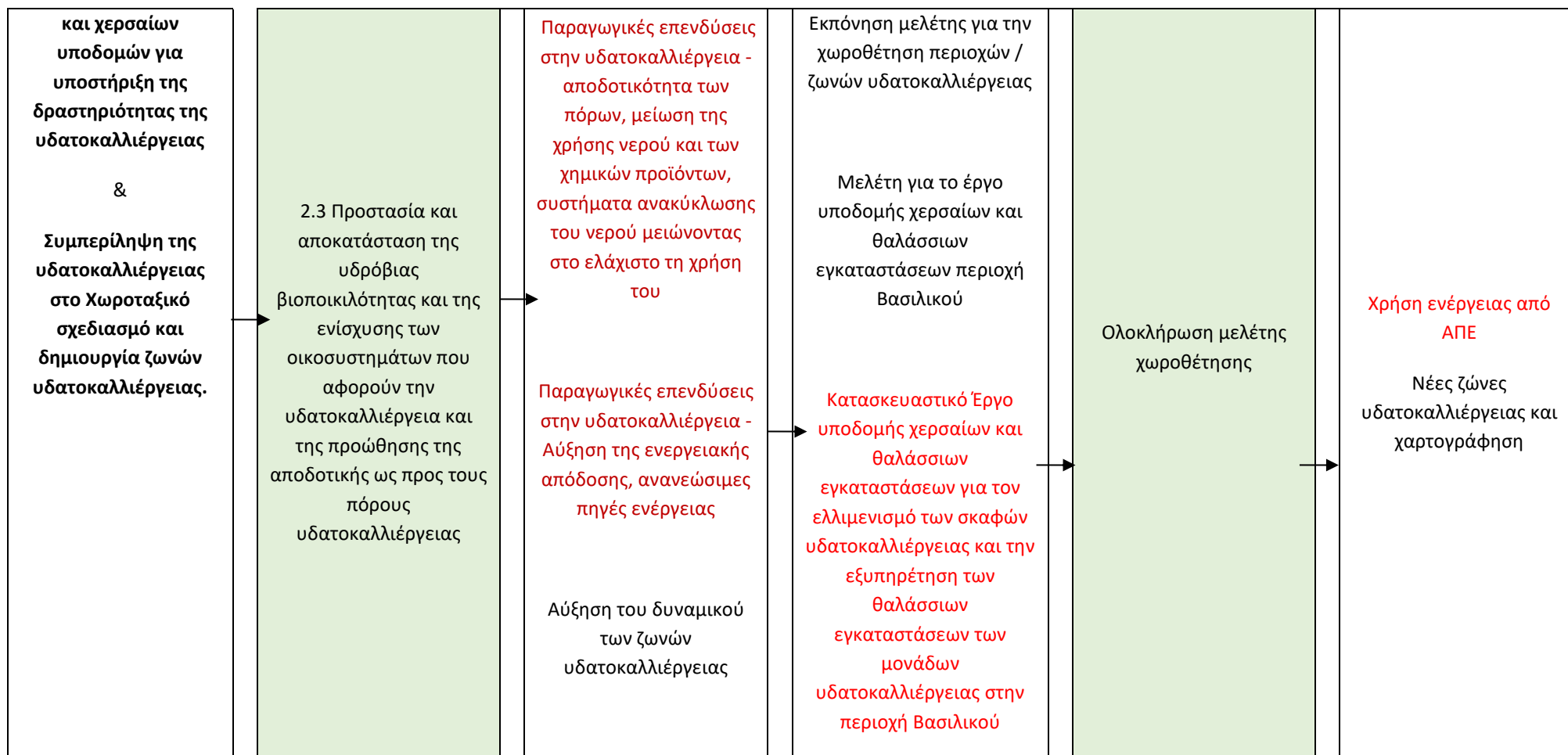
			εξοπλισμού για προστασία των θαλάσσιων		
	1.3 Εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων.	Προσαρμογή της δυναμικότητας/αλιευτικής ικανότητας- απόσυρση	Σχέδιο Χορηγιών για απόσυρση των αλιευτικών σκαφών	66 ολοκληρωμένα έργα για την οριστική παύση	Εξασφάλιση ισορροπίας

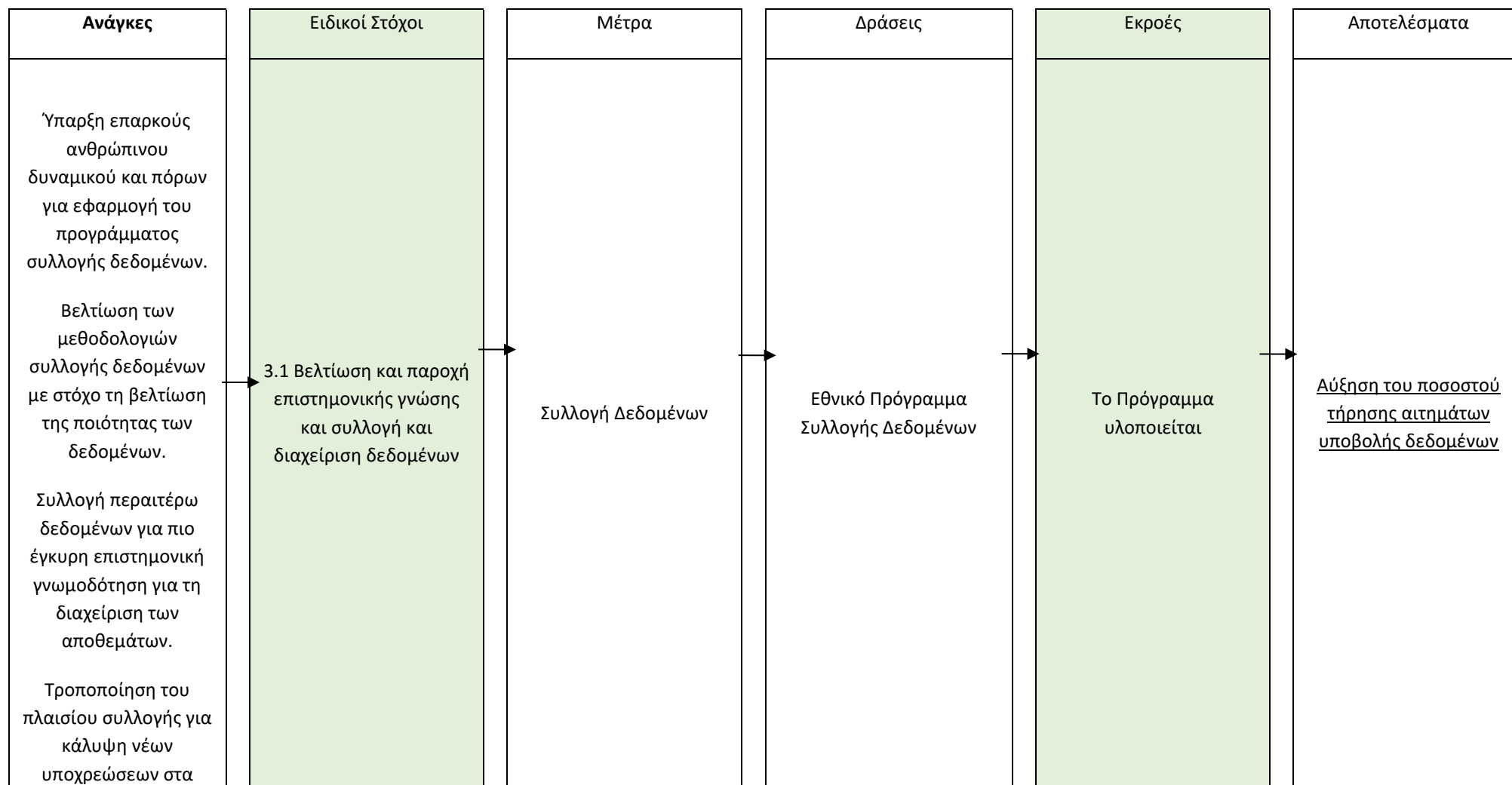
επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής		Αντικατάσταση ή εκσυγχρονισμός κύριων ή βοηθητικών κινητήρων	Δημιουργία δικτύου μεταξύ επιστημόνων και αλιέων		
--------------------------------------	--	--	--	--	--

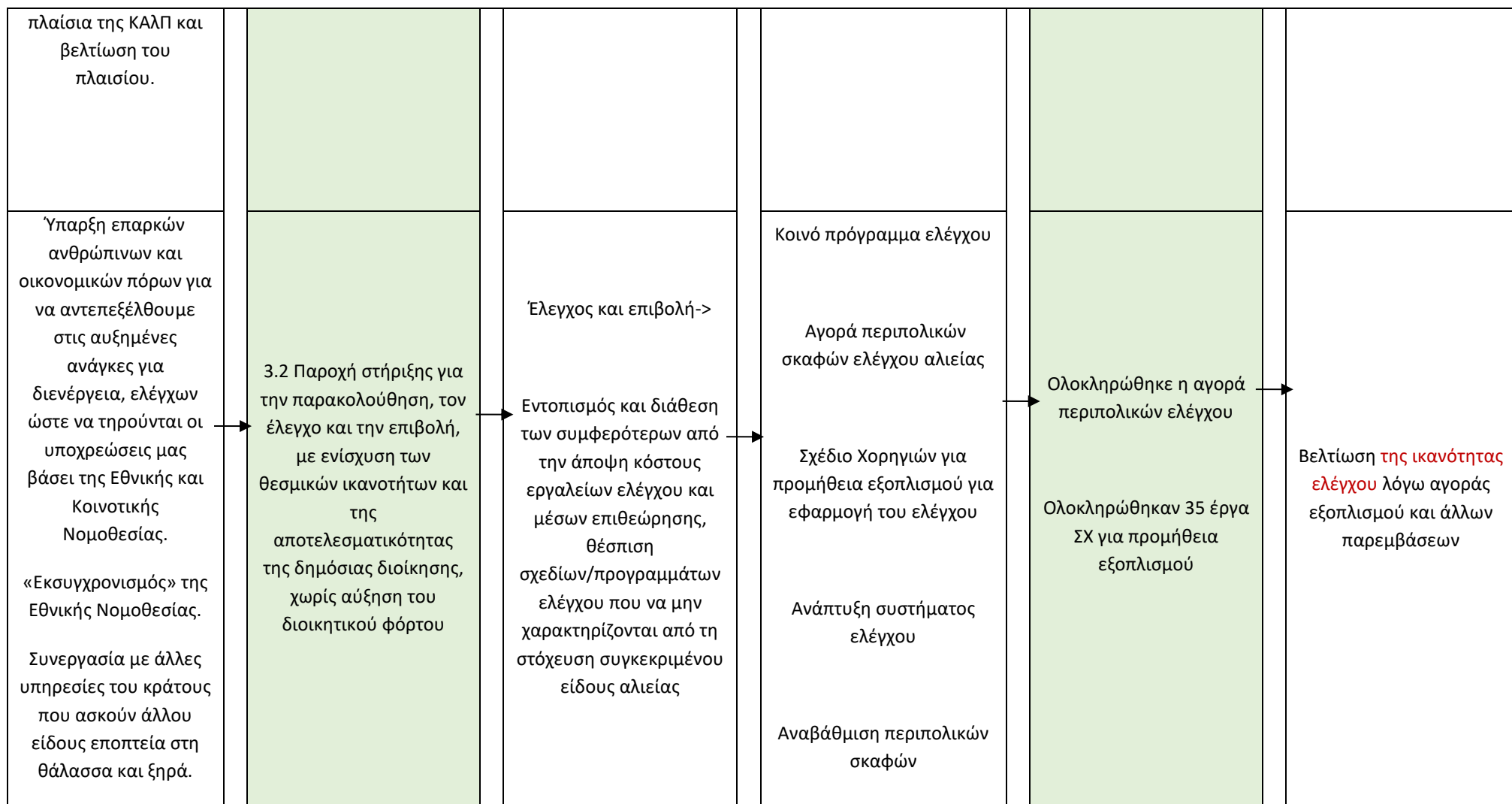
ΠΕ 2 Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας

ΠΕ 3:Ενίσχυση της εφαρμογής της ΚΑΛΠ

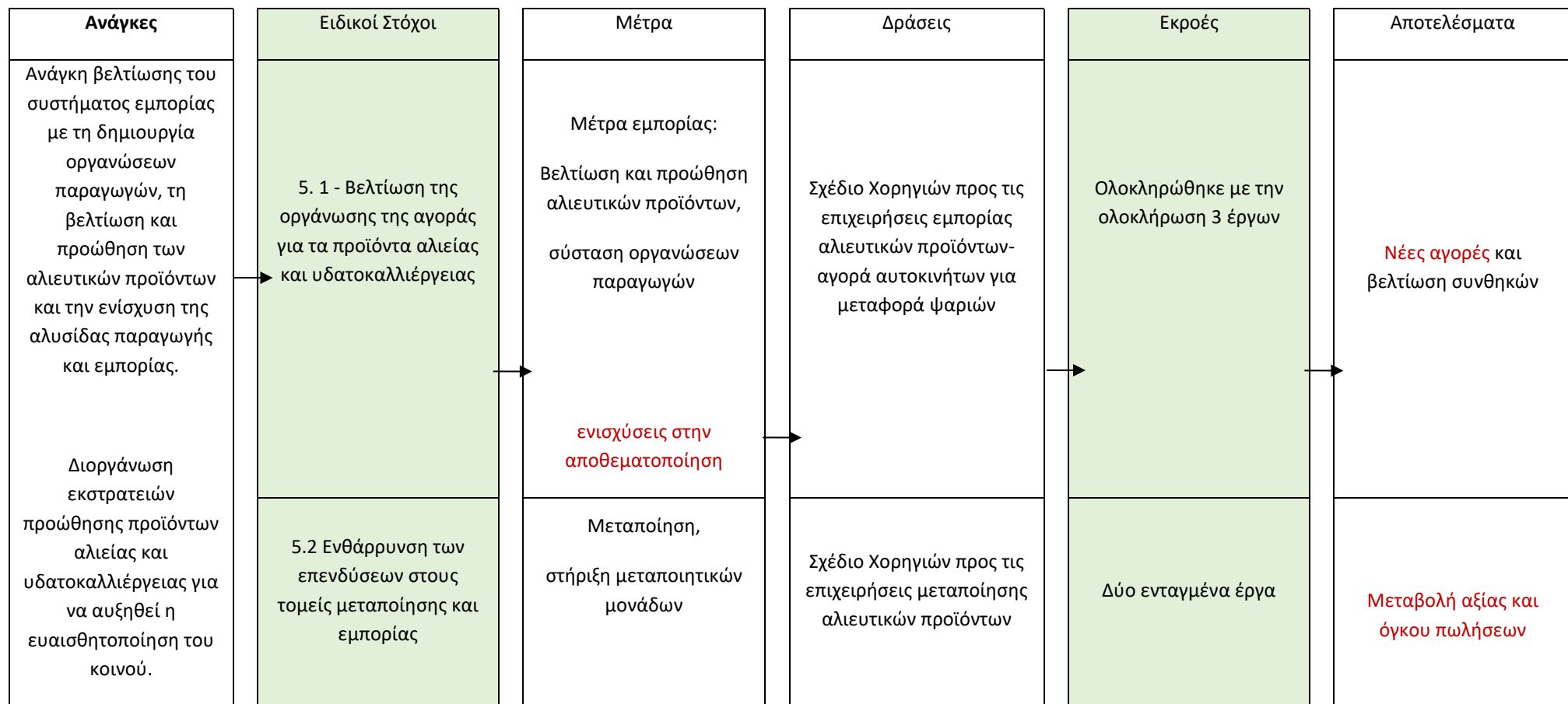

Καλλιέργεια κουλτούρας συμμόρφωσης των πολιτών.					
--	--	--	--	--	--

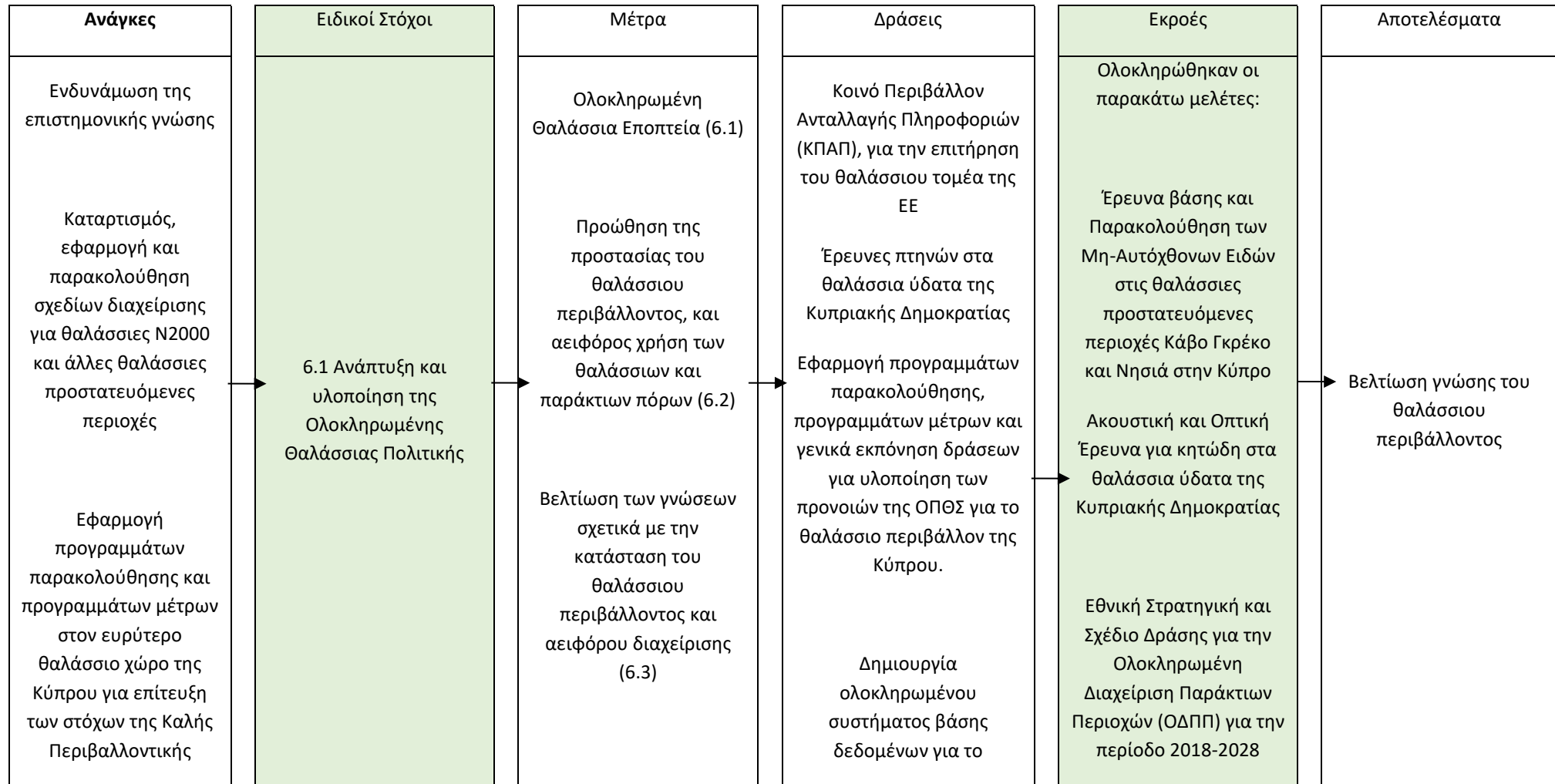
ΠΕ 4: Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής

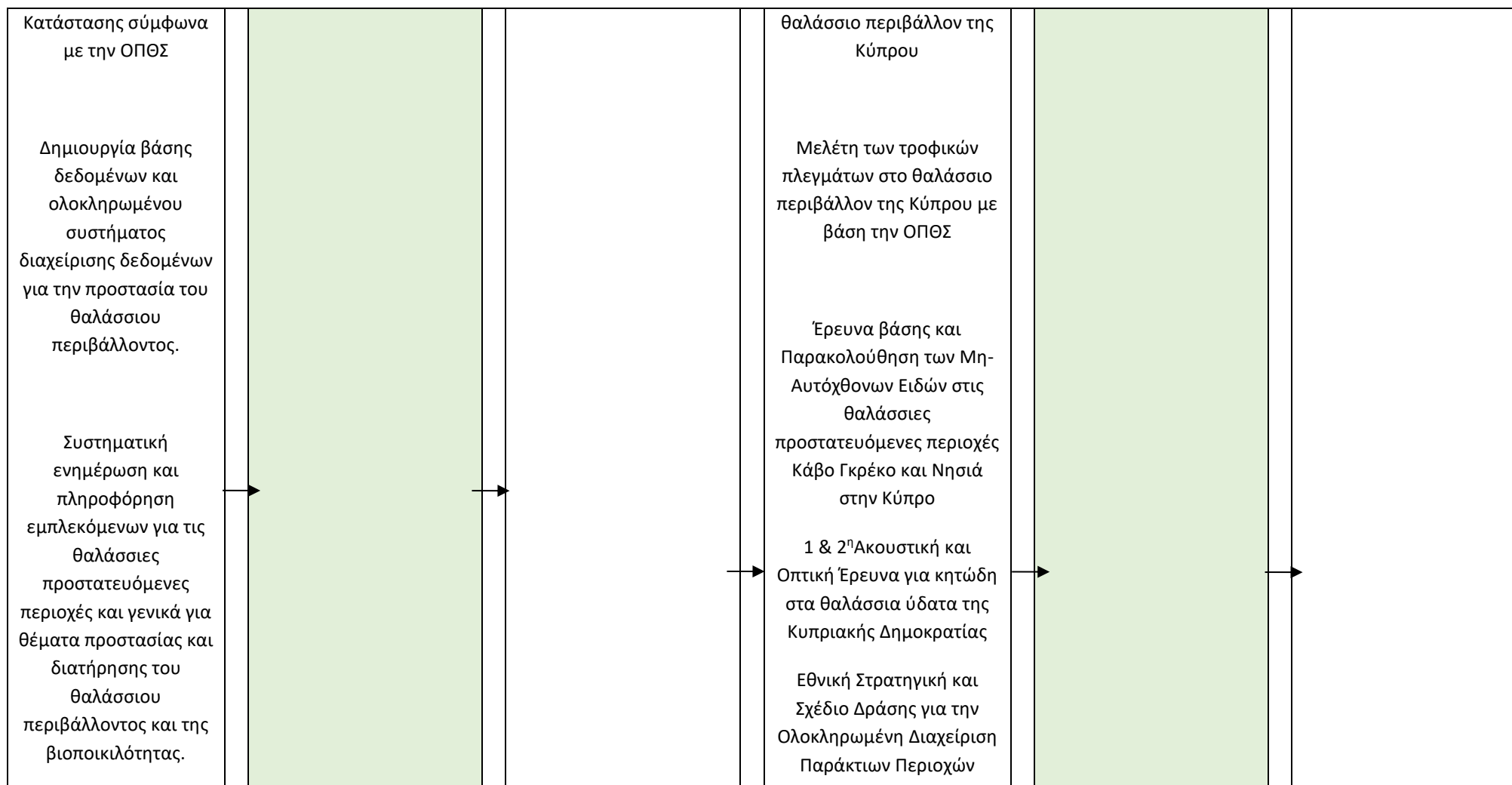
Ανάγκες	Ειδικοί Στόχοι	Μέτρα	Δράσεις	Εκροές	Αποτελέσματα
<p>Δημιουργία οριοθετημένων και λειτουργικών περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και ομάδων ή άλλων οργανωμένων συνόλων.</p> <p>Προστασία και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας</p> <p>Διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων</p> <p>Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της κινητικότητας εργατικού δυναμικού .</p>	<p>4. 1 - Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και παροχή στήριξης της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένης της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας</p>	<p>Εφαρμογή των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης - Σχέδια που υποστηρίζονται από ΤΟΔΑ (συμπεριλαμβανομένων δαπανών λειτουργίας και συντονισμού)</p> <p>Δραστηριότητες συνεργασίας</p>	<p>Μελέτες</p> <p>Καταρτίσεις</p> <p>Μεταποίηση και Εμπορία</p> <p>Ίδρυση, εκσυγχρονισμός Ψαροταβέρνες</p> <p>Πολιτιστικές εκδηλώσεις</p> <p>Δημόσια Έργα υποδομών</p> <p>Διατοπικά και διακρατικά έργα</p>	<p>Καταρτίσεις (1 ολοκληρωμένο έργο)</p> <p>Μελέτες (3 ολοκληρωμένα έργα)</p> <p>Μεταποίηση και εμπορία (4 ολοκληρωμένα έργα)</p> <p>5 ολοκληρωμένα έργα Ίδρυση εκσυγχρονισμός ψαροταβέρνας (Στοιχεία IS)</p>	<p>Δημιουργία νέων επιχειρήσεων,</p> <p>Δημιουργία θέσεων απασχόλησης</p> <p>Αξιοποίηση περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας</p>

ΠΕ 5 Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης

ΠΕ 6 Προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

			(ΟΔΠΠ) για την περίοδο 2018-2028		
--	--	--	-------------------------------------	--	--

5 ΕΠ Θάλασσα 2014 – 2020: Αξιολόγηση Επιπτώσεων

Προτεραιότητα Ένωσης 1: Ποια ήταν η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην προώθηση βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασισμένης στην γνώση αλιείας;

Υπό-ερώτηση 1.1: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε σε περιβαλλοντικά βιώσιμη αλιεία

Όσον αφορά την περιβαλλοντικά βιώσιμη αλιεία το Πρόγραμμα υλοποιεί δράσεις που στοχεύουν στην προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών (θαλάσσιες περιοχές Natura 2000, περιλαμβανομένων των τεχνητών υφάλων) ως εργαλείο προστασίας και διατήρησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, ορθολογικής διαχείρισης της αλιείας και διασφάλισης της αιεφόρου ανάπτυξης των θαλασσίων πόρων.

Για το σκοπό αυτό έχει δεσμευτεί σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού του Προγράμματος (4,8 εκ. €, Μέτρο 1.18) και υλοποιούνται τα παρακάτω έργα ΔΣ:

- Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των λιβαδιών Ποσειδώνιας και άλλων σημαντικών θαλάσσιων οικοτόπων κάτω από την Ευρωπαϊκή Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), στα παράκτια ύδατα της Κύπρου
- Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων σε περιοχές Ν2000.
- Δημιουργία Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ) με Τεχνητούς Υφάλους (ΤΥ) στη Λάρνακα και στον Κόλπο Χρυσοχούς και επέκταση έργων ΤΥ σε υφιστάμενες ΘΠΠ στο Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Αμαθούντα, Δασούδι και Γεροσκήπου
- Διερεύνηση και αξιολόγηση ευαίσθητων θαλάσσιων βενθικών οικοσυστημάτων στα χωρικά ύδατα και την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας

Στο στάδιο αυτό δεν είναι δυνατό να διαφανούν τα αποτελέσματα των παραπάνω έργων ΔΣ.

Τη βιοποικιλότητα (αλλά και τις οικονομικές επιδόσεις του τομέα της αλιείας), επηρεάζουν είδη όπως ο λαγοκέφαλος, επομένως είναι σημαντική η καταπολέμηση του είδους για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Παράλληλα αυτές οι δράσεις συμβάλουν και στην προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής αφού πλέον τα είδη εισβολείς έχουν εγκατασταθεί στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιείται το Σχέδιο Χορηγιών για την καταπολέμηση του λαγοκέφαλου αναμένεται να συμβάλλει θετικά προς αυτό το Στόχο.

Δεν έχουν καταγραφεί τιμές στους δείκτες αποτελέσματος

Υπό-ερώτηση 1.2: Αν και σε πιο βαθμό το πρόγραμμα οδήγησε σε περισσότερο αποδοτική ως προς τους πόρους αλιεία

Μέσω του Σχεδίου για Οριστική Παύση των Αλιευτικών Δραστηριοτήτων αποσύρθηκαν 66 αλιευτικά σκάφη μικρής παράκτιας αλιείας κάτω των 12 μέτρων. Οι αποσύρσεις ήταν περισσότερες από τις αρχικά προβλεπόμενες (55 σκάφη). Η πλειοψηφία αξιοποιήθηκε ως

εκθέματα, τα περισσότερα στο πανεπιστήμιο Κύπρου, τα υπόλοιπα σε δήμους και κοινότητες ενώ όσα δεν είχαν άλλη αξία, καταστραφήκαν. Τα αποτελέσματα του Σχεδίου μπορούν να παρακολουθούνται μέσω εκθέσεων που καταρτίζονται για την αλιευτική ικανότητα (balance report).

Για το έτος 2019, υπήρξε ισορροπία για τα περισσότερα τμήματα στόλου και ως εκ τούτου δεν προτείνεται κάποιο Σχέδιο Δράσης. Η σημαντική μείωση του αριθμού των σκαφών παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας εκτιμάται ότι είχε θετική επίπτωση στο στόχο για περισσότερο αποδοτική ως προς τους πόρους αλιεία.

Για το 2020, δεν υπήρξε ισορροπία για ένα τμήμα του στόλου, τις τράτες (demersal trawlers) και ως αποτέλεσμα προτάθηκε Σχέδιο Δράσης

Υπό-ερώτηση 1.3 Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα οδήγησε σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.

Υπό-ερώτηση 1.4: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην αύξηση της οικονομικής βιωσιμότητας του κλάδου.

Μέσω του Προγράμματος τα σκάφη χρηματοδοτούνται για συγκεκριμένους σκοπούς όπως υγεία και ασφάλεια, βελτίωση συνθηκών εργασίας, εκσυγχρονισμός σκαφών. Επιπλέον, στο πλαίσιο του Προγράμματος δημιουργήθηκαν τεχνητοί ύφαλοι για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας και την προστασία των ιχθυαποθεμάτων. Η βελτίωση της ποιότητας του θαλάσσιου περιβάλλοντος θα αυξήσει τα αποθέματα ιχθύων με αποτέλεσμα την αύξηση του εισοδήματος των αλιέων και την οικονομική τους βιωσιμότητα.

Οι επιθέσεις στα αλιευτικά εργαλεία (δίκτυα) από τα προστατευόμενα είδη κυρίως από δελφίνια και θαλάσσιες χελώνες μπορούν να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο περιορισμένο εισόδημα των αλιέων και ως εκ τούτου να θέσουν σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα των τμημάτων του στόλου, ειδικά του στόλου αλιείας μικρής κλίμακας. Επίσης σε κίνδυνο θέτουν την οικονομική βιωσιμότητα του κλάδου και οι επιπτώσεις της πανδημίας covid – 19.

Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται σημαντική η συνεισφορά του Προγράμματος στην οικονομική βιωσιμότητα του κλάδου μέσω των Σχεδίων Χορηγιών:

- Σχέδιο Χορηγιών για αγορά απωθητικού εξοπλισμού για προστασία των θαλάσσιων προστατευόμενων ειδών
- Σχέδιο Χορηγιών για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από προστατευόμενα θηλαστικά
- Σχέδιο Χορηγιών για την προσωρινή παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων ως ειδικό μέτρο της πανδημίας COVID 19

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω δράσεων (ανταγωνιστικότητα 1.3 & βιωσιμότητα 1.4) διατηρήθηκαν μέχρι στιγμής 747 θέσεις εργασίας.

Σημειώνεται ότι τα μέτρα που εφαρμόστηκαν για την παράκτια αλιεία, όπως η απόσυρση σε συνδυασμό με τα μέτρα εκσυγχρονισμού και το ψηλό ποσοστό χρηματοδότησης συνέβαλαν

κυρίως στην βελτίωση της κατάστασης του στόλου. Επομένως, μέσα από το πρόγραμμα οι παράκτιοι αλιείς έλαβαν αρκετά χρήματα να εκσυγχρονίσουν τα σκάφη τους και έμμεσα να μειώσουν τα λειτουργικά τους κόστη.

Υπό-ερώτηση 1.5: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην καινοτομία της αλιείας.

Υπό-ερώτηση 1.6: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην βελτίωση της γνώσης του ανθρώπινου κεφαλαίου στην αλιεία

Για την εισαγωγή καινοτομιών στον τομέα της αλιείας υλοποιείται το Σχέδιο Χορηγιών για άμβλυση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των αλιευτικών σκαφών με σκοπό τη χρηματοδότηση επενδύσεων στα αλιευτικά σκάφη για βελτίωση ή/και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης τους.

Επίσης έχει ενταχθεί το έργο για δημιουργία και λειτουργία δικτύου μεταξύ επιστημόνων και αλιέων. Το δίκτυο θα συντονίζει το Πανεπιστήμιο Κύπρου ως Ανάδοχος Φορέας, και σε αυτό θα εμπλακούν μέχρι στιγμής οι 4 Σύνδεσμοι Αλιέων (Παγκύπριος Σύνδεσμος Επαγγελματιών Ψαράδων Παράκτιας Αλιείας, Σύνδεσμος Αλιέων Πολυδύναμων Σκαφών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Αλιείας Κατηγορίας Γ' και Σύνδεσμος Ψαράδων με Δίκτυ στον Όμο), καθώς και η περιβαλλοντική ΜΚΟ Enalia Physis Environmental Research Centre. Το έργο στοχεύει στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων και συνεργασιών ώστε σε πρώτη φάση να λειτουργήσει το δίκτυο, και σε δεύτερη φάση να συζητηθούν και να επιλεγούν προβλήματα αλιέων για τα οποία υπάρχει η αναγκαιότητα για επίλυση.

Όσον αφορά τις δράσεις κατάρτισης και εκπαίδευσης πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 4. Στο στάδιο αυτό δεν είναι δυνατό να διαφανούν τα αποτελέσματα των παραπάνω έργων.

Προτεραιότητα Ένωσης 2: Ποια ήταν η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην προώθηση βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασισμένη στην γνώση Υδατοκαλλιέργειας;

Υπό-ερώτηση 2.1: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην περιβαλλοντικά βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια.

Στο πλαίσιο του Μέτρου 2.7, ολοκληρώθηκε η μελέτη για την χωροθέτηση περιοχών / ζωνών υδατοκαλλιέργειας. Το αποτέλεσμα που αναμένονται από αυτή τη δράση είναι να δημιουργηθεί μια νέα ζώνη υδατοκαλλιέργειας και προβλέπεται να φιλοξενήσει 4 μονάδες αρχικής χωρητικότητας χιλίων τόνων η κάθε μια με ελάχιστο βάθος τα σαράντα μέτρα. Ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού δεσμεύεται από το κατασκευαστικό έργο στην περιοχή του Βασιλικού, το οποίο είναι πολύ κρίσιμο καθώς χωρίς αυτό δεν υπάρχει εξυπηρέτηση των μονάδων που είναι εκεί.

Δεν υπάρχει δείκτης αποτελέσματος που να εφαρμόζεται.

Υπό-ερώτηση 2.2: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε σε μια πιο αποδοτική ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας

Υπό-ερώτηση 2.3: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου

Υπό-ερώτηση 2.4: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην αύξηση της οικονομικής βιωσιμότητας του κλάδου

Στο πλαίσιο του Προγράμματος χρηματοδοτήθηκαν δράσεις για:

- Παραγωγικές Επενδύσεις στην Υδατοκαλλιέργεια (Σχέδιο Χορηγιών). Στόχος του Σχεδίου είναι η στήριξη επενδύσεων στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας για την αύξηση της παραγωγής και τη δημιουργία/ διατήρηση θέσεων απασχόλησης, με την προώθηση οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμων επιχειρήσεων, που να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού, όπως αυτές διαμορφώνονται στην αγορά.
- Αντιστάθμισης σε υδατοκαλλιεργητές για την προσωρινή αναστολή ή μείωση της παραγωγής/ εξαλειύσεων λόγω έξαρσης του Covid-19. Στόχος ήταν η άμβλυση των επιπτώσεων που προκύπτουν λόγω της εξάπλωσης της επιδημίας του Covid 19 και επηρεάζει αρνητικά την εργασία των υδατοκαλλιεργητών σε χρηματοοικονομικούς όρους λόγω της διατάραξης της αγοράς και μειωμένης ζήτησης εκ μέρους των καταναλωτών καθώς και το κλείσιμο σημείων πώλησης και διαύλων διανομής. Δικαιούχοι είναι οι επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας και το ποσοστό χρηματοδότησης ανέρχεται σε 100%.

Οι παραπάνω δράσεις συμβάλλουν θετικά στην ανταγωνιστικότερα και τη βιωσιμότητα του κλάδου. Υπήρξε αύξηση της παραγωγής τόσο σε ποσότητα όσο και σε αξία όπως φαίνεται και από τις τιμές που έχουν καταχωρηθεί στους δείκτες αποτελέσματος (μεταβολή του όγκου προϊόντων υδατοκαλλιέργειας κατά 1.232 τόνους, μεταβολή της αξίας προϊόντων υδατοκαλλιέργειας κατά 6.479 ευρώ, μεταβολή των καθαρών κερδών κατά 1.870,45 ευρώ. Τα ποσά για την αύξηση της παραγωγής απορροφήθηκαν και έγινε αύξηση της παραγωγής πιάνοντας τα ανώτερα όρια των παραγόμενων ανταγωνιστικών προϊόντων. Αγοράστηκαν κλωβοί, εξοπλισμός, μηχανήματα κλπ.

Οι παραγωγικές επενδύσεις είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση του όγκου παραγωγής που κατά επέκταση έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του κόστους παραγωγής εφόσον έχει επιτευχθεί η κρίσιμη μάζα παραγωγής.

Υπό-ερώτηση 2.5: Αν και σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην καινοτομία της υδατοκαλλιέργειας

Δεν χρηματοδοτήθηκαν δράσεις για παροχή στήριξης στην ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της καινοτομίας και της μεταφοράς γνώσης στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας, στο πλαίσιο του Προγράμματος.

Προτεραιότητα Ένωσης 3: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην ενίσχυση της συλλογής δεδομένων και στον έλεγχο και επιβολή;

Υπό-ερώτηση 3.1: Σε ποιο βαθμό συνέβαλε το πρόγραμμα στην βελτίωση της διαθεσιμότητας και ποιότητας δεδομένων για την ενημέρωση του JRC και του ICES.

Υπό-ερώτηση 3.2: Σε ποιο βαθμό συνέβαλε το πρόγραμμα στην αύξηση της ικανότητας της σχετικής οργανωτικής μονάδας να απαντά ικανοποιητικά στα data calls από το JRC και ICES.

Υλοποιείται το Πρόγραμμα Συλλογής και Διαχείρισης Δεδομένων Αλιείας το οποίο περιλαμβάνει τη συλλογή βιολογικών, τεχνικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών δεδομένων για την αξιολόγηση του τομέα της αλιείας για την περίοδο 2014-2020. Η υλοποίηση του προγράμματος αποτελεί υποχρέωση της Κύπρου στα πλαίσια της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, και βάσει του νομοθετικού πλαισίου Συλλογής Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα αναμένεται συμβάλει θετικά τόσο στη διαθέσιμη και την ποιότητα δεδομένων όσο και στην ανταπόκριση στα αιτήματα παροχής δεδομένων, ωστόσο σε αυτό το στάδιο δεν είναι δυνατό να διαφανεί η πλήρης συμβολή των έργων και δεν έχουν καταγραφεί τιμές στους δείκτες αποτελέσματος.

Υπό-ερώτηση 3.3: Σε ποιο βαθμό συνέβαλε το πρόγραμμα στην αύξηση της επιχειρησιακής ικανότητας των αρμόδιων τμημάτων για έλεγχο και επιβολή.

Υπό-ερώτηση 3.4: Σε ποιο βαθμό συνέβαλε το πρόγραμμα μέσω της αύξησης των πόρων και των τεχνολογικών μέσων στην μείωση των σοβαρών παραβάσεων και στην αύξηση των ελέγχων στις εκφορτώσεις αλιευμάτων.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος υλοποιείται το Σχέδιο Χορηγιών προμήθειας εξοπλισμού απαραίτητου για διασφάλιση διαβίβασης δεδομένων αλιείας το οποίο συμβάλλει στη βελτίωση του συστήματος ελέγχου και στην έγκαιρη διαβίβαση και συλλογή δεδομένων.

Επίσης για την ενίσχυση του ελέγχου υλοποιούνται και τα παρακάτω έργα ΔΣ:

- Αγορά περιπολικών σκαφών ελέγχου αλιείας, το οποίο ολοκληρώθηκε
- Κοινό Πρόγραμμα Ελέγχου και Επιθεώρησης όσον αφορά την αλιεία αποθεμάτων τόνου και Ξιφία στον Ανατολικό Ατλαντικό και την Μεσόγειο
- Ανάπτυξη Συστήματος Ελέγχου

Οι δράσεις θεωρούνται πολύ χρήσιμες καθώς επιτυγχάνεται πλήρης καταγραφή των αλιευμάτων. Οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται συμβάλλουν στην βελτίωση του ελέγχου της Θάλασσας μέσω της παροχής στατιστικών κάθε χρόνο προς το ΤΑΘΕ και κάθε 6 μήνες γίνεται παρακολούθηση στους βυθούς και τις θάλασσες. Αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά το σύστημα ελέγχου της αλιείας, κυρίως με τη χρήση τεχνολογίας για την αυτοματοποίηση των διαδικασιών και τη διασταύρωση και επικύρωση των δεδομένων. Στο στάδιο αυτό δεν έχουν καταγραφεί τιμές στους δείκτες αποτελέσματος.

Η χρηματοδότηση που δόθηκε μέσω του Προγράμματος προς αυτή τη κατεύθυνση βελτίωσε τόσο ποιοτικά αλλά ποσοτικά της συλλογή αλιευτικών δεδομένων και κατ'επέκταση τη γνώση για την κατάσταση των αποθεμάτων για καλύτερη διαχείριση τους.

Όσον αφορά ενώ στον έλεγχο της αλιείας βοήθησε ουσιαστικά στην κάλυψη αρκετών κενών και ελλείψεων με τη χρηματοδότηση και του σχεδίου δράσης της Ε. Επιτροπής σε σχέση με τις ελλείψεις στο σύστημα ελέγχου ενώ συνέβαλε ώστε η Κύπρος να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο σε σχέση με τα ηλεκτρονικά μέσα ελέγχου, αλλά και τα συμβατικά

μέσα ελέγχου για περιπολίες τόσο σε ότι αφορά εξοπλισμό, μέσα μεταφοράς στη θάλασσα και ξηρά, αλλά και το επίπεδο εκπαίδευσης των επιθεωρητών ελέγχου.

Προτεραιότητα Ένωσης 4: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην αύξηση της απασχόλησης;

Υπό-ερώτηση 4.1: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια.

Τα Δημόσια Έργα προς όφελος των τοπικών κοινοτήτων (υποδομές, αναπλάσεις, πολιτιστικά κέντρα, πολιτιστικές εκδηλώσεις) αναμένεται να συμβάλλουν στην ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη των περιοχών, όμως στο στάδιο αυτό δεν είναι δυνατό να διαφανούν τα σχετικά αποτελέσματα.

Υπό-ερώτηση 4.2: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην δημιουργία θέσεων απασχόλησης και αύξηση της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού των κοινοτήτων αυτών.

Οι δράσεις των ΤΟΔΑ που συμβάλλουν ενεργά με την υλοποίησή τους τόσο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων εργασίας είναι το Σχέδιο για Ενίσχυση της εμπορίας και μεταποίησης (Χονδρικό και Λιανικό) των αλιευτικών προϊόντων και το Σχέδιο για ιδρύσεις, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμός χώρων εστίασης και αναψυχής στο τομέα. Επίσης σημαντικά αναμένεται να συμβάλλουν στην παροχή στήριξης της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, τα προγράμματα καταρτίσεων τα οποία και υλοποιούνται ομαλά από τις δυο ΤΟΔΑ. Με βάση τους δείκτες αποτελέσματος η απασχόληση που δημιουργείται ανέρχεται σε 6 ΙΠΑ και η απασχόληση που διατηρείται σε 9 ΙΠΑ, όπως προκύπτει από τα με σήμερα αποτελέσματα βάση των ολοκληρωμένων έργων των Σχεδίων Χορηγιών

Υπό-ερώτηση 4.3: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην διαφοροποίηση δραστηριοτήτων στους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας.

Έχουν ολοκληρωθεί τρεις μελέτες από τις ΤΟΔΑ :

- Μελέτη αποτύπωσης και σύνδεσης της αλιευτικής πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς με τον Τουρισμό, ΤΟΔΑ ΛΕΜΕΣΟΥ
- Ολοκληρωμένο Σχέδιο ανάπτυξης και προβολής του αλιευτικού τουρισμού, ΤΟΔΑ ΛΑΡΝΑΚΑ
- Μελέτη για την δημιουργία κλαδικού δικτύου επιχειρήσεων και επαγγελματιών στον αλιευτικό τομέα και Μελέτη για την εφαρμογή δράσεων γαλάζιας ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης, ΤΟΔΑ ΠΑΦΟΥ

Οι μελέτες θεωρούνται ήπια μέτρα και αναμένεται να συμβάλλουν στην κατανόηση των περιοχών παρέμβασης και να αναδείξουν ευκαιρίες οικονομικής, κυρίως τουριστικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Προτεραιότητα Ένωσης 5: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας;

Υπό-ερώτηση 5.1: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν χρηματοδοτήθηκαν δράσεις από το Πρόγραμμα.

Υπό-ερώτηση 5.2: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην ενθάρρυνση επενδύσεων στον τομέα μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

Για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στο τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας στο πλαίσιο του Προγράμματος προκηρύχθηκαν δύο Σχέδια Χορηγιών:

Το πρώτο ήταν το Σχέδιο Χορηγιών για επενδύσεις στον τομέα εμπορίας αλιευτικών προϊόντων με στόχο τη βελτίωση του συστήματος εμπορίας και την ενίσχυση της αλυσίδας παραγωγής και εμπορίας.

Το δεύτερο ήταν το Σχέδιο Χορηγιών για επενδύσεις στον τομέα μεταποίησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Στόχος του Σχεδίου είναι η χρηματοδότηση έργων για τη μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, με τη δημιουργία νέων ή την επέκταση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων μεταποίησης, καθώς και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων εγκαταστάσεων μεταποίησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Για τα Σχέδια αυτά υπήρξε μικρό ενδιαφέρον από τους δικαιούχους. Στο πλαίσιο αυτό δεν εκτιμάται ότι το πρόγραμμα συνέβαλε στην ενθάρρυνση επενδύσεων στον τομέα μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Προτεραιότητα Ένωσης 6: Ποια είναι η συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Θάλασσα» στην βελτίωση της γνώσης της κατάστασης του θαλασσίου περιβάλλοντος και στην προστασία της βιοποικιλότητάς του και των προστατευμένων περιοχών;

Υπό-ερώτηση 6.1: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στην χωρική επέκταση των Θαλάσσιων Προστατευμένων Περιοχών.

Υπό-ερώτηση 6.2: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση της γνώσης για τις ΘΠΠ.

Τα έργα/ μελέτες που υλοποιούνται μέσα από το Πρόγραμμα συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση της γνώσης για τις ΘΠΠ. Οι μελέτες που ολοκληρώθηκαν συμβάλλουν στην ενίσχυση της επιστημονικής γνώσης και γενικότερα στην ΟΘΠ, μέσω της κάλυψης κενών γνώσεων και την ολοκλήρωση την γνώσης στη θάλασσά για να γίνει σωστή διαχείριση στο μέλλον με την προστασία των ειδών πρώτης προτεραιότητας. Επίσης από την έρευνα για τα κητώδη επιβεβαιώθηκαν οι αναφορές ψαράδων για κητώδη δηλαδή φάλαινες, φυσητήρες, φώκιες. Έτσι δημιουργήθηκε μια νέα προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή.

Δεν υπάρχει αντίστοιχος δείκτης αποτελέσματος.

Υπό-ερώτηση 6.3: Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση της διαχείρισης των ΘΠΠ.

Ειδικά για το θέμα της διαχείρισης των ΘΠΠ εκπονήθηκε η Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών (ΟΔΠΠ) για την περίοδο 2018-2028.

Η συμβολή των παραπάνω δράσεων ήταν αρκετά σημαντική σε ότι αφορά τις ενέργειες για την βελτίωση της γνώσης σε σχέση με τη θαλάσσια στρατηγική και επίσης χρηματοδοτήθηκε ένα σημαντικό έργο που αφορά τη στρατηγική για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Παρά το γεγονός ότι έχει αποκτηθεί σημαντική εμπειρία υλοποίησης από την είσοδο της Κύπρου στην Ε.Ε και της συμμετοχής της στα διαρθρωτικά Ταμεία αυτή αφορά κυρίως στα έργα κλασσικού τύπου δηλαδή υποδομές και δημόσια έργα. Αντιθέτως σε κάθε προγραμματική περίοδο παρουσιάζεται το φαινόμενο της καθυστέρησης, μη υλοποίησης σε έργα ιδιωτικού τομέα και «soft» ενέργειες.

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος είναι αναμενόμενο να προκύπτουν ζητήματα που δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν στη φάση του προγραμματισμού με αποτέλεσμα να υπάρχουν διαφορές στην υλοποίηση και κάποια μέτρα να μην υλοποιηθούν. Τέτοιες περιπτώσεις στο ΕΠ Θάλασσα 2014- 2020 αφορούσαν κυρίως την πλευρά της ζήτησης και το ενδιαφέρον των δικαιούχων προς τα Σχέδια Χορηγιών αλλά και την ωριμότητα των έργων. Αυτή η εικόνα είναι αποδεκτή στο βαθμό που δεν επηρεάζεται η επίτευξη των στόχων του Προγράμματος. Οι διδαχές που προκύπτουν από τα παραπάνω προβλήματα, τροφοδοτούν τη λογική της παρέμβασης των προγραμμάτων, και αποτελεί ζητούμενο κυρίως των αξιολογήσεων αποτελεσματικότητας.

Οι δείκτες αποτελέσματος έχουν ως στόχο να αποτυπώσουν τις επιδιωκόμενες αλλαγές μέσα από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος και αποτελούν σημαντικές ενδείξεις για την αξιολόγηση των αντίστοιχων επιπτώσεων. Όπως αναφέρθηκε πολλοί δείκτες δεν εφαρμόζονται για αυτό προτείνεται μια επικαιροποίηση, αναθεώρηση των δεικτών ώστε να συσχετίζονται με τις δράσεις που τελικά υλοποιούνται μέσα από το Πρόγραμμα. Η επιλογή των δεικτών δεν αποτελεί στατική, αλλά δυναμική διαδικασία, η οποία εξαρτάται κυρίως την επάρκεια των δεδομένων υπολογισμού τους.

Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί μια προσέγγιση ώστε οι αναθεωρημένοι δείκτες αποτελέσματος να ανταποκρίνονται στις δράσεις που τελικά υλοποιούνται με μια καθορισμένη μεθοδολογία υπολογισμού των δεικτών όπου να διασφαλίζεται και η πηγή παροχής των στοιχείων.